

MAGYAR LAP

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
HUNGARIA BUDAPEST
VII., Erzsébet-körút 9—11.

Igazgató és felelős szerkesztő:
dr. Pál Árpád

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R-T.
Törv. lejtromszám:
Trib. Bihor III. Nr. ord. 11/11 Jun. 1938.

Főmunkatárs: dr. Gyártás Elemér

A cseh-magyar tárgyalások második napja Komáromban

A cseh kormány küldöttsége válaszolt a magyar követelésekre. — Kedden a két küldöttség szakértői folytatják a megbeszéléseket. — Teleki Pál magyar miniszter nyilatkozott a külföldi újságíróknak, hogy a magyarok követelésének elvi alapja ugyanaz, mint a szudéta-németeké

Komáromból jelentik: A hétfő délutáni tanácskozás két óra hosszat tartott. Negyed öt óra előtt felfüggesztették a tanácskozást és a következő hivatalos közleményt adták ki:

— A magyar és a cseh küldöttség október 10-ikén 14 órakor újból ülést tartott, amelyen a cseh küldöttség ismertette ál-

laspontját a magyar javaslatokkal szemben. Kedden, október 11-ikén délelőtt 9 órakor a két küldöttség szakértői tartanak megbeszélést, délután 15 órakor pedig maguk a küldöttségek folytatják a tárgyalásokat. A magyar szakértők kedd délelőtti tanácskozásában mint szakértő. Teleki Pál gróf, kultuszminiszter is részt vesz.

A népszavazás kérdése a vegyeslakosságú területeken

Barátságos hangulat a tárgyalásokon

A Komáromba érkezett külföldi újságírók, különösen a német lapok tudósítói, kérdéseket intéztek gróf Teleki Pálhoz a magyar követelésekre nézve.

— Ma még tulságosan korai lenne — mondotta a magyar miniszter, — pontosan körvonalazott követelésekről beszélni.

Majd nyomtatékosan hozzátette, hogy a szlovákoknak teljesen szabadkezüik van és maguk döntenek jövőjük és sorsuk felett. Éppen ezért magyar részről a zsolnai határozatot kizárólag a szlovákok belső ügyének tekintik. Arra a kérdésre, hogy lesz-e tulnyomóan magyar lakta területek átadása után népszavazás egyes további területeken, a kultuszminiszter ellenkérdéssel válaszolt:

— Lesznek-e népszavazások a szudéta-német területeken?

Mire a német újságíró így felelt:

— Az még a jövő kérdése.

— Nálunk is a jövő kérdése, — felelte Teleki Pál.

— Szeretnénk azonban tisztán látni! — folytatták a német újságírók.

— En sem látok tisztán és más sem lát tisztán — válaszolta a magyar kultuszminiszter. — Hogy én mit hiszek? Hiszek Istenben, mert jó katolikus vagyok.

A külföldi újságírók további kérdésekkel rohanták meg Teleki grófot. Megkérdezték többek között, hogy az 1910 évi néprajzi térkép szolgál-e a tárgyalások alapjául.

Teleki Pál így válaszolt:

— Magyarország ugyanarra az álláspontra helyezkedik, mint amilyenre a németek helyezkedtek a szudéta-német kérdésben.

Ruszinok tekintetében hangoztatta, hogy Magyarország Ruszinszók, illetve az ott élő magyarok, rutének és szlovákok tekintetében mindig egy és ugyanaz az állásponton volt és ez

ma sem változott.

Minden nép — mondotta Teleki — intézze saját akarata szerint a sorsát és rendezze be életét. Éppen olyan kevésbé lehet előre megállapítani, hogy hol, mikor és milyen formában lesz a kevert magyar és szlovák területen népszavazás, mint ahogyan nem lehet előre megállapítani a szudéta-német területeken sem. És

nem szabad szem elől téveszteni, hogy a jelenlegi tárgyalások magyarok és szlovákok között folynak. Ez a két nép évezreden át békében élt egymással. Két ilyen nép között nem szabad, hogy aprólékos kérdések hátráltassák a megegyezést. Ez a két nép mély rokonszenvet érez egymás iránt.

— Ujólág hangoztatnom kell, hogy a tegnapi megkezdett tanácskozás során mindkét részről kölcsönös jóakarattal nyilvánult meg. Az eredményt azonban nem lehet előre látni mindaddig, míg a tárgyalások befejezést nem nyertek. Ismétlem, hogy a megbeszélések a barátság és a rokonszenv légkörében indultak meg. A magyar és a szlovák nép nemcsak a háborúkban, hanem a szabadságharcban is egymás mellett küzdött. A mult emlékei már a tárgyalások első napján éreztették hatásukat.

— A két magyar város átadása jelképes esemény volt. Mi annak idején több várost jelöltünk meg és a másik részről választottak. Reméljük, hogy a barátságos hangulat a tárgyalások további során sem változik. Hogy a tárgyalások meddig tartanak, azt előre megmondani nem lehet. Sokszor megtörténik, hogy fontos dolgokban percek alatt létre jön a megegyezés. máskor pedig egész jelentős kérdésekben hosszas tanácskozásokra van szükség.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon.)

Tisztuló világ

(S. I.) — Mintha egyre nagyobb lenne a zavar a diktátor-kérdés körül. Eddig is elég nagy volt, de mintha most teljessé kezdene lenni.

Eddig ott volt a zavar, hogy nem mindenki számított diktátornak, aki általában annak látszott. Minden körülmények között viselniök kellett a diktatori bélyeget, annak minden következményével együtt Mussolininek és Hitlernek s többé-kevésbé Salazarnak, az új Portugália megteremtőjének. Stalin azonban, az már egészen más megítélés alá esett: róla hirdették, ha nem is hitték, hogy nála diktatúra csak átmeneti kényszerűség, mely az utat építi az osztálymentes társadalom felé. Hasonló enyhítő körülményeknek örvendezett Calles, meg Cardenas, a kisebb, rövidebb lejáratú zsarnokok nem is szólva.

Teljes zavar azóta lett, hogy Chamberlain és Daladier részt vettek a müncheni négyes értekezleten és aláírták azokat a határozatokat, melyeket ott hoztak. Afölött valóban nem igen lehet vitatkozni, hogy az új „négy nagy” diktált a világnak, főképen pedig a cseheknek. Ebben nem sokban különböztek az első „négy nagy”-tól, a big four-tól, ahogyan 1920-ban Clemenceau, Sonnino, Wilson és Lloyd George négyes tanácsát nemcsak az angol világban, hanem általában a politikai szótárban mindenütt nevezték. Az első napok féktelen béke-mámora után, mely minden bírálatot torkukba forrasztott, most egyre hangosabban diktátorsággal kezdik vádolni az olyan hétpróbás demokratákat, mint „a jó öreg” Chamberlain, az egykori matracgyárost és Daladiert, akinek a franciák még nem adtak valami hasonló becéző nevet, pedig adhatnának. Az első négy nagy azonban elkerülte ezt a vádat, melynél súlyosabb nem igen akad a demokráciák világában.

Végül is, kik hát azok, akik ezt a kormányozható vádat feltalálták és min múlik az, hogy valakit sujtanak-e azzal?

Sajátságos kérdés ez, melyre a világos választ majd csak az utókor adja meg. Mi csak tüneteket látunk és furcsa összefüggéseket.

Nem volt-e furcsa az, hogy bennünket is nem egyszer neveztek hol fasisztáknak, hol meg hitleristáknak, csupán azért, mert csodálni merészkedtük azt a fegyelmet, mellyel az olasz, meg a német nép több helyet követelt magának a nap alatt, azt a szabadságharcot, amit ezért két évtizeden keresztül vívtak és vívnak még ma is? Meg azért, hogy e nagy példákban tanulságokat fedeztünk fel és azokra fel is hívtuk a figyelmet.

Ma mindenütt, minden országban s az országokon belül minden nemzeti társadalomban két tábor áll szemben egymással. Ez régebben is meg volt mindenütt. Régebben azonban világosan látni lehetett a határokat, melyek ezeket a táborokat elválasztották egymástól. Az egyik oldalon állottak például a konzervatívok, a másikon a liberálisok, meg radikálisok. Mind egyiknek megvolt a maga világa, melyet védett, megvolt a világos, jól látható és ellenőrizhető helye ebben a világban. Egészen jól meg lehetett érteni nagyjában mindenkinek magatartását s a politikát, melyet követett. A közéletben volt valamelyes logika.

Most pedig éppen ez az, ami hiányzik.

Mintha mindenki elvesztette volna lábait alól a talajt. Amilyen láthatók és természetesekek voltak a körvonalak, melyek csoportokban tömörítették az embereket, annyira láthatatlanok ma, ha egyáltalán vannak még ilyen körvonalak. Ezekben a napokban nem egy embert találtunk, kit ez a furcsa érzésvilág vagy lelkiállapot, vagy minek is nevezzük, a legfurcsább ellenmondásokba kevert. Ellenmondásokba, melyeknek nem sok közül volt már a józan észhez, sem az egyszerű, változhatatlan érzésekhez. Mintha az emberek, főleg a tanult emberek csak abban tudnának hinni, ami mesterséges, elméleti, meg bonyolult, az egyszerű világosságok mögött pedig álnokságot szimatolnának.

Ez a szerencsétlen diktatúra-demokrácia-vita csak az egyik rés a sok közül, ahol belátunk kissé a mai ember zavaros lelkiállapotába. Nem csoda, ha ez a világ ilyen zavaros. Hányféle tanítással kellett megbirkózni, melyek mind azt hirdették, hogy nyílegyenesen a végleges földi boldogsághoz vezetnek! Mekkora könnyű és újságáradat zúdult ránk! Hányféle új gép ostromolta szemünket, fülünket s egyéb érzékeinket, hogy figyelmet szoroljon annak, amit hirdet! Mi pedig azt hittük, hogy nem vagyunk méltók a művelt ember nevére, ha nem olvassunk el mindent, amit valahol a világon megírtak az ember jövőjéről.

Közben pedig egyre rosszabban láttuk a fától az erdőt, a sok bonyolult, tisztavirág életű elméletől és rendszertől az egyszerű és örök földi jelenségeket: a nemzetet és ebben a természetes, örök keretben a különböző rendű embereket, meg azt a zűrt, összefüggést, melyben őket a közös nyelv, a közös múlt s a közös jövőjéről tartja.

A nagy világfordulat után újra kezdődik a vita az angol parlamenttől az erdélyi kávéházig. A levegő azonban mégis csak tisztult. Az egyszerű nagy és örök valóságokat ma újra látni kezdik az emberek. Van, akiknek tetszik ez a kép. Van, akiknek nem. A helyzeten azonban ez mitsem változtat.

Most, amikor Csehszlovákia válsága az egész világ szemeláttára játszódik le, valóságos szenzáció erejével hat

MARJAY PRIGYES

SEDANTOL PRAGAIG ...

című páratlanul izgalmas könyve.

Ara gyönyörű egész vászonkötésben 310 lel.

Megrendelhető kiadóhivatalunk utján.

Allampolgársági jogának igazolására szólították fel Páll György dr-t, a volt magyarpárti bánsági főtitkárt

A vizsgálóbíró megidézte és kihallgatta. — Ezeresztendősi székely nemes birtokos család. — Római katolikus magyar ember Páll György dr, aki számos okiratot terjesztett be igazolásául

Temesvár. Saját tud. Miután az állampolgárság igazolására tudvaleg csak zsidókat kötelezték, feltűnést keltett, hogy a napokban Páll György dr. ügyvéd, a volt Magyar Párt bánsági főtitkára idézést kapott állampolgársági ügyében, Ilie András dr. vizsgálóbírótól, holott Páll dr. köztudomás szerint római katolikus vallású, magyarembert.

A volt főtitkár, a megszabott időben, meg is jelent a vizsgálóbírónál. Kihallgatása során kiderült, hogy a helybeli állambiztonsági hivatal még a múlt hónapokban feljelentést tett ellene és az idegenellenőrzési törvény 65-ik szakaszára hivatkozva az eljárás megindítását kérte. Utalás történt arra, hogy Páll György dr-t, amikor az állampolgársági névjegyzéket összeállították, Gyergyószentmiklós város részéről még 1912-ben kiállított illetőségi bizonyítvány alapján vették fel, holott az állambiztonsági hivatal nézete szerint már temesvári illetőségű volt, Temesvárot járt iskolába és itt, valamint Budapesten hosszabb időt töltött.

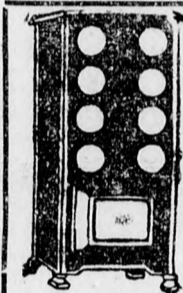
Ezek szerint Páll György dr. állampolgársági jogát nyilván érvényteleníteni kívánják.

Páll György dr. kihallgatása során előadta, hogy minden tekintetben jogosan jutott a román állampolgársághoz. Apai ágon régi, gyergyószentmiklós székely családból származik. A tizenhatodik század óta folytatlagos okmányokkal igazolhatja a család nemes székely birtokos voltát. A család nemesi előneve is „gyergyószentmiklós” és ezt az előnevet a magyar belügyminisztérium megállapítása szerint az első, ősi foglaltság jogán használja, Páll dr. Atyja is gyergyószentmiklós volt és ottani illetőségét haláláig megtartotta. Anyai ágon — adta tovább élő Páll dr. — a legrégebb bánsági magyar családok egyikének leszármazottja. Okmányokkal igazolható, hogy anyai ágról való ősei már a tizennyolcadik század második felétől kezdve Temesvármegye főtisztviselői voltak. További előadása szerint első gimnazista diák volt, amikor édesatyja, aki legutóbb a somogy megyei Kaposvárot volt erdész-mérnök és az állami erdőhivatal főnöke, 1903-ban meghalt. A család erre Temesvárra költözött és azóta itt is lakik. Páll dr. Temesvárot végezte el az állami főgimnázium hét osztályát,

itt érettségizett 1910-ben, majd Budapesten végezte egyetemi tanulmányait. Mint kisköru azonban nem is szeresztette új illetőséget, hanem megtartotta az atyjáét — ezen az alapon kért és kapott is 1912-ben katonai ügyben, gyergyószentmiklós városától illetőségi bizonyítványt, amelyet a város tanácsa 1920-ban megújított és legutóbb 1938-ban is igazolta, hogy 1918. december 1-én ottani illetősége volt.

A háború alatt a budapesti rendőrség tisztviselője volt s 1918 november 8-án pedig főkapitány-helyettes lett Budapesten. Ekkor azonban — mondotta — még a régi Magyarország állt fenn, Erdély s a Bánság is magyar impérium alatt állt, úgyhogy a kinevezés elfogadásával még nem sérthetett román törvényt. 1920 elején román repatriálási utlevéllel jött haza, azóta egyfolytában itt lakik, román katonakönyve is van, 1920. július óta a temesvári ügyvédi kamara tagja, az 1928—38 években a volt bánsági Magyar Párt főtitkára volt, akkori működésével terelhetta nézete szerint magára az érdeklődést, állampolgársági joga azonban törvényes.

Páll dr. részletes nyilatkozatot és számos okmány-mellékletet mutatott be, mire a vizsgálóbíró jegyzőkönyvet vett fel s az ügyet átadja az ügyészségnek, amely remélhetően megszünteti az eljárást.

Megdrágult a tűzifa?

Akkor is olcsón fűtök

„ZEPHIR”
kályhával

10 kilogram fával fűt 24 órán át.
egy normál szobát

Gyártja: Szántó D. és fia, Oradea
„ELITE” tűzhely kályhagyára
Kapható mindenütt. Kerjen díjtalan árlengyzéket.

Sikerült operáció

Írta: Dabosi György

— Mit néz, Szepes kolléga? — szólt rá doktor Eperjes, aki szemközt ült vele, a kettős íróasztalnál. — Mit néz rajtam?

— Semmit — kapta le a fejét Szepes István. — Már azt hittem, hogy koszos az arcom, vagy mi — nevetett jóízűen.

— Dehogyan — mondta csöndesen a fiatalember és ujjai közé fogta a tollszárat.

Az igazat megvallva, nem is látta a vidám arcú tisztviselőt. Jóformán azt se tudta, hogy hol van. A tekintete elől a semmibe merült minden és mindenki. Maga is valahol messze élt a földtől.

Ágnesre gondolt. Tisztán érezte, hogy szereti. Mióta jobban megismerte, talán ezerszer is fölvette lelkében ezt a kérdést és mindig egyforma feleletet kapott belső onmagától. Szereti hát. El se tudná képzelni a napokat Ágnes nélkül. Szinte állandóan hallotta lágy hangját, könnyű nevetését, látta fehér homlokát, ragyogó két szemét, előtte volt finom kis keze, minden nagyszerű mozdulata.

— Mire vársz? — kérdezte gondolatban.

Szepes Istvánnak jól fizetett hivatala volt. A harmincadik évét betöltötte, de, ahol most állt, teljesen a saját erejéből vereskedte föl magát. Az apját sose ismerte. Ezért kerülte az embereket és zárkózott volt. Nem voltak barátai, az anyja is elhalt tíz év előtt. Egyedül maradt a világban. Általában magánosnak ismerték. Valami láthatatlan kéz mindig a száján pihent. Sohase be-

szélt érzéseiről senkinek. Hallgatag volt. Lassan melegegett föl Ágnes mellett is, de egy bizonyos pontnál nem tudott tovább jutni, bármennyire is szeretett volna. Félt.

Pedig az utóbbi időkben már sokszor elhatározta, hogy na, ma este előhozakodik komoly szándékával. De valahányszor idáig merészkedett, a láthatatlan kéz mindig erősebben nehezedett a szájára. Nem merté elmesélni életét. Félt, hogyha őszintén elmond mindent, hát eltűnik mellőle Ágnes, ez a csudálatos kislány, aki jóleső napsugarat lopott örökké árnyékos lelkébe.

*

Kint ültek a terrazonon. Beszélgettek. Ágnes nyugszékben pihent. Karcsú testét egész hosszában kinyújtotta és két karját feje fölé hajlította. Nézte az eget, az égben cikázó könnyű madarakat.

Édesanyja a fonott asztal mellett ült. Kötött. A régi idők asszonya volt. Kontyot viselt és a pihenés idejében kötött.

A fényes acéltükön aprókat szikrázott a nyári délután. Mintha mindegyikből egy-egy éles kis gondolat akart volna kiszökni.

A nyugodt, öreg néni megemelte fejét.

— Még nem beszélt a szándékairól?

Ágnes elérte a kérdést. Nyomban felelt, de a hangja, mintha egy kicsit hideg lett volna:

— Nem.

Szepes István több, mint esztendeje járt a házukhoz. Eleivel csak hetenkint, aztán mind sűrűbben. Hónapok óta mindennapos vendég. De már nem is vendég, inkább olyan fél családtag. Jól érezte magát a csöndes, egyszerű házban.

Mosolyogva jött és búcsúzaskor mindig szomorú volt.

— Nem értem egészen Pistát — mondta az asszony.

— En igen — felelte Ágnes, egy kicsit hegyesen, mint a mai elkapatott egyetlenek.

— Akkor magyarul meg, kislányom — kérte csöndesen. — Nem akarok beleszólni a dolgokba, mert Pista nekem is tetszik. Tudom, hogy jó ember, nem iszik, nem bolondítja a szoknyák se, nem kártyázik. Nincs semmiféle káros szenvedélye. Komoly ember. Szóval, nekem is kedvemre való volna.

Ágnes arca kipirult. Örült.

— Nézd, anyu — szakította félbe özvegy édesanyját.

Rövid időre elakadt a hangja. Fölült. Két kezét jobb térde köré kulcsolta.

— Nézd, anyu — kezdte előlről. — Tudod, 6 fél, vagy mi. Attól fél, hogy nem ismerte az apját. Érzem. Már sokszor azon a ponton volt, hogy beszél, de aztán a gondolatai elvitték a bátorságát. Pedig az igazán semmi, nem tehet róla... És olyankor haragszik önmagára is gyávasága miatt.

— Ezért hallgat? — kérdezte csudálkozva és megálltak ügyes ujjai közt a kötöttök.

— Igen.

— Végre is te nem kérheted meg — mondta mosolyogva.

— Pedig ezen törtem a fejem már hetek óta — csillant Ágnes szeme. — És azt hiszem, ma sikerül.

Nyugszékét közel húzta anyjához. Előre hajolt. Beszélt. De halkán, mintha valami nagyon

Tiso József szlovák minisztereinek nyilatkozata: Készülnek az ellenjavaslatok

A küldöttség közt nincsenek ellentétek, vagy nehézségek

— Tudósításunk folytatása az első oldalról —

Ó-Komáromból jelentik: A Magyar Tudó-
ító munkatársa hétfőn délután a tárgyalások
befejezése után kérdést intézett Tiso dr.-hoz,
a szlovák küldöttség vezetőjéhez a tárgyalások
során állítólag felmerült ellentétek ügyében.

Dr. Tiso így válaszolt:

— Ellentétekről nem lehet szó, annál ke-
véssé, mert mi még nem jöttünk ellenjavas-

latokkal. Az ellenjavaslatokat a cseh-szlovák
delegáció vezetése alatt állítja össze. A szak-
értők kedden csak az erre vonatkozó anyagot
gyűjtik össze. Nehézségekről tehát, ismétlem,
egyáltalán nem lehet beszélni. Kedden foly-
tatjuk a tárgyalásokat.

A beszélgetés magyar nyelven folyt. A
szlovák minisztereinek délután Pozsonyba uta-
zott, ahonnan kedden visszatért Komáromba.

Sátoraljaújhely cseh részének és Ipolyság városának tényleges átadása. — A csehszlovákiai magyarlakta területek visszacsatolásához a szlovákok elvileg hozzájárultak

Budapestről jelentik: Illetékes helyről
származó közlés szerint Sátoraljaújhely cseh
részének és Ipolyság városának megszállása ked-
den délben 12 órakor történik meg.

Ó-Komáromból jelentik: A Pesti Napló
kiadójától munkatársa szerint a hétfői tárgyalás

után megállapítható, hogy a szlovákok elvben
hozzájárultak a magyarlakta területek vissza-
adásához és most már a részletekről van szó.
A tárgyalások — mint a magyar delegáció kö-
rében megállapíthatják, — már nem tarthat-
nak soká.

A ruthénföldi emigránsok nagygyűlést tartottak, s az önrendelkezési jog megadását és a népszavazást követelték

Budapestről jelentik: A Magyarország mai
területére költözött és szülőföldjükről kiűzött
ruszinok Ilja Iljesevics vezetésével ülést tartot-
tak, amelyen behatóan foglalkoztak a Csehszlo-
vákiában legutóbb történt eseményekkel és az
annak folytán előállott új ruszinszlovák helyzettel,
valamint azzal a nehéz küzdelemmel, amelyek a
ruszinok két évtized óta a cseh kormányzat ellen
folytattak. Az ülésen egyhangúlag megállapí-
tották, hogy a cseh kormány husz éven át a leg-
nagyobb cinizmussal megszegte azokat az ígére-
teket és kötelezettségeket, amelyeket a nemzeti-
ségekkel szemben vállalt. Az önkormányzat meg-
adását folyton halogatta és annak megvalósítása
helyett Ruszinszkóba több mint 35 ezer csehet
hozott be, akik elfoglalták csaknem az összes ál-
lásokat a ruszinok elől és lehetetlenné tették a
tanult ruszin ifjúság elhelyezkedését. Gazdasági-
lag a ruszinok olyan nyomorba jutottak a cseh
uralom alatt, mely mindennél jobban bizonyítja,
hogy Csehország Ruszinszlovákiát gyarmatnak tekint-
te és minden elképzelhető módon kizsákmá-
nyolására törekedett. Kárpátalja gazdasági érde-
keit a cseh köztársaság állandóan mellőzte. Az
állam külön gazdasági szerveibe semmiféle kép-
viselést nem ad neki. A ruszin földet a földre-
formából teljesen kizsákmányolták, s a legterméke-

nyebb földeket nem ruszinoknak, hanem cseh le-
gionáriusoknak osztották ki. Az adóbejárat és a
legkíméletlenebb volt. Bevezették a zsebmotozást,
amely addig ezen a vidéken ismeretlen volt és a
végrehajtották még a lepedőt is kihúzták a szegény
ruszinok alól. Külföldi írók állapították meg,
hogy az a nyomor, amelyet a ruszin földön álál-
tak, az indiai inséges területek éhínségénél is na-
gyobb. Hogy a ruszin népet elmentesítsék, a
cseh iskolák százait állították fel, míg a ruszin-
iskola ügyet teljesen elhanyagolták. Testvérhar-
cot szítottak a ruszinok soraiban, hogy megöz-
szák és annál jobban elnyomhassák őket. Mind
gazdasági, mind nemzeti szempontból elviselhe-

A prágai minisztertanács rendeletet adott ki az ingatlanforgalom ideiglenes tilalmáról, s az ipari és egyéb vállalkozások ideiglenes korlátozásáról. — A német nemzetiségű katonák elbocsátása

Prágából jelentik: A minisztertanács ren-
delet-tervezetet fogadott el, bizonyos fajta
ingatlaneladások, vagy bérbeadások ideiglenes
tilalmáról. Egyben jóváhagyta a miniszterta-

tanács a helyzetük. Utalva a ruszia autonómia
földműves szövetség és a Csehszlovákiához csatol-
lakozó központi orosz nemzeti tanács legutóbbi
határozatára, mely a ruszin nép számára az ön-
rendelkezési jogot és a népszavazás elrendelését
követeli, a Magyarország mai területére kívánó-
ként ruszinok a ruszin nép számára az önrendel-
kezési jog megadását követelik és azt kívánják,
hogy a ruszin földön, semleges ellenőrzés alatt,
a legrövidebb időn belül népszavazást tartsanak
annak eldöntésére, hogy a ruszin föld mely ál-
lanhoz tartozik.

A lengyel kormány lapja a Ruthénföld önkormányzata útján kívánja a lengyel-magyar közös határt

Varsóból jelentik: A lengyel kormány lap-
ja, a Currier Poranny hétfői számában „Ru-
szinszlovák szakit Prágával”, „Lengyelországnak
közös határa lesz Magyarországgal” cím alatt a
következőket írja:

— A ruszin föld autonómiája tulajdonkép-
pen a cseh államtól való elszakadást jelenti.
Ruszinszkóban a Magyarország iránt való ro-
konszenv mélyen gyökerezik a néplélekben.
Gazdaságilag ez a föld igen szegény és hely-
zetének javulása a Magyarországgal való kap-
csolatoktól függ. A magyar kultúra befolyása
Ruszinszkóban igen nagy. A csehek állandóan
arra törekedtek, hogy a ruszin föld politikai
életét megbénítsák és minden eszközzel ter-
jesztették ott a bolsevizmust. A ruszin föld
Magyarországhoz való csatolásával Lengyelor-
szág megkapja a közös határt Magyarországgal,
amit a lengyel közvélemény határozottan kö-
vetel.

A francia sajtó nagy érdeklődése

Párizsból jelentik: Francia részről figye-
lemmel kísérik a komáromi tárgyalásokat. A
Libetében Doriot főszerkesztő erősen támo-
gatja a magyar-lengyel közös határ tervét. Azt
írja, hogy Franciaországnak ezt a kérdést a
legnagyobb figyelemmel kell megvizsgálania. A
Temps külpolitikai cikke úgy véli, hogy a ko-
máromi tárgyalások viszonylag kedvező légkör-
ben folynak.

merész titokról szólott volna. Közben karcú
ujjai szép hajálját játszadoztak.

A végén azt mondta:

— Így kioperálok belőle azt az alaptalan
föltétekenységet is.

*

Szokás szerint jött. Este, hivatal után, pon-
tosan fél hétkor.

Zavart kis mosoly játszadozott az ajkai kö-
rül, mikor belépett az ajtón.

Agnes a szekrény előtt találta, amint két
nagy bőrönddel bajlódott. Közöttük állt és kü-
lönféle ruhákat rakosgatott egyikbe is, másikba
is. Hőkönten nézte pillanatig és csak azután
köszönt. A hangja levert volt.

De Agnes annál inkább örvendezett.

— Képzeld Pista utazok. Holnap reggel
már... Bizony. Jaj, de jó lesz — lelkesedett.
— Ilyenkor már a Balatonban lubickolok.

Szepes Istvánt annyira meglepte ez a for-
dulat, hogy szinte dadogott. Megfogta az asztal
szélit és összerángolta a homlokát. Elfehéredett.
— Nem értem. Agnes. Hát hogyan?

A lány könnyű hangon mondta tovább:

— Meghívott a bácsikám. Egy hónapra, ket-
tőre. Irja, hogy jól mulathatok... Tánc, tenisz...
Ó, nagyszerű lesz. Ugy-e, nagyszerű lesz, Pista?

— Igen — mondta a férfi lassan.

Pillanatok alatt futott át fején a gondolat,
hogy Agnes elmegy. Idegen fiatalemberekkel
táncol, teniszezik, fürdözik... És talán haza se
jön. Elfelejté ezt a kisvárost. Vele együtt őt is.

— Nézz Agnes, én azt akarom mondani,
hogy...

Elakadt. Arcát forróság öntötte el. De a há-

tán mintha kicsi jégbogarak mászkáltak volna.

— Mondja hát, Pista — biztatta Agnes és ke-
zét a férfi kezére tette.

— Én azért jártam ide, magukhoz...

Ujra elakadt. Megjéjt, hogy egyszeribe min-
den lendület nélkül eddig merészkedett. Megtor-
pant, hogy egyszerib túl szaladt azon a ponton,
melynél mindig megrekedt ezelőtt.

— Azért, mert jól érezte magát nálunk — se-
gítette a lány és csillogott a szeme. De a hom-
lokán is a győzelem fénye szikrázott.

— Nemcsak... Dehogyan... és azt szeretném
kérni, hogy ne utazzon el... oda.

— Dehát miért?

— Nem akarom, hogy ott táncoljon, teni-
szezzen és — mélyet lélegzett — és strandoljon.
Most, amikor...

Agnes megkapaszkodott a nyitott szekrény-
ajtóban. Érezte, hogy itt a pillanat. Nyugodtsá-
got erőszakolt a hangjába:

— Feltékeny? — kérdezte egyszerűen.

— Igen... vagyis nem — dadogta Szepes
István.

— Hát? Meg akarja kérni a kezem?

— Ez az — csapott le a férfi a szóra. — De
mielőtt igent mond, tudja meg, hogy én nem is-
mertem az...

— Pista! — szakította félbe Agnes. Azt ne
is mondja, azt már régen tudom! A rosszaka-
róm értesítettek mindjárt...

Közel lépett a fiatalemberhez, felemelte az
arcát és azt suttogta:

— Akkor én nem utazok, nem megyek el.
Az operáció kitűnően sikerült, gondolta Ág-
nes anyja a szomszédos szobában.

nács azt a kormányrendeletet, mely ideiglenes
korlátozásokat léptet életbe az ipari és más
vállalatoknál. Az intézkedés célja: elejét venni
annak, hogy iparosok, illetve szabadpályán lé-
vők tömegesen ezekre a pályákra menjenek és
ezzel egész foglalkozási ágak létét veszélyez-
tessék. A korlátozás egy évre szól. Elfogadtak
továbbá egy kormányrendelet-tervezetet is,
mely német nemzetiségű cseh állampolgáro-
kat a katonai szolgálatból való elbocsátásáról
intézkedik. E tervezet értelmében a müncheni
egyezmény nyolcadik cikkének megfelelően a
katonai és rendőrségi szolgálatból elbocsátják
azokat a szudéta-németeket, akik azt kíván-
ják. A tervezet további intézkedése szerint a
véderőből elbocsátják mindazokat, akik idegen
állam polgárai.

Pozsonyban eltiltották a nemzetiségi zászlók kitűzését

Pozsonyból jelentik: Pozsonyban a rendőr-
ség eltiltotta a nemzeti kisebbségek zászlóinak
kitűzését. A nyilvános helyiségek záróját este
9 órában állapították meg. Este fél 10 óra
után az utcán tartózkodni senkinek sem lehet.
Ennek az intézkedésnek megtételére azok a
tüntetések adtak okot, amelyek Pozsonynak
Magyarországhoz való csatolását követelték.

A prágai németnyelvű kormánylap főszerkesztője megmérgezte magát

Prágából jelentik: Dr. Thona Rudolf, a
Prager Tagblatt főszerkesztője, feleségével öngyilkos
lett. Erős adag lúminált vettek be. Ál-
lapotuk reménytelen. Búcsúlevelet hagytak
hátra, melyben azt írják, hogy az új Cseh-
országban német anyanyelvű embernek semmi
jövője nincs.

A romániai magyar gazdatársadalom faluünnepé a szatmármegyei Ombód községben

Terménykiállítás és gazdagyűlés volt az Erdélyi Gazdasági Egylet és messzi környékek küldött-ségei részvételével

Ombód. Saját tud. Vasárnap kettős ünnepet ült a nyugati határmenté magyarsága. A Szatmár közelében lévő Ombód egy napon nyitotta meg restaurált templomát és tartott gazdagyűlést. A község határa mindössze 800 katasztrális hold, de azért a magyar gazda szorgalma, találékonysága és szívós kitarása csodát művelt. A 800 holdas határ ezer embernek ad kenyeret. A nyomorúság ismeretlen fogalom. A város ellátásával foglalkoznak, minden talpalatnyi földet kitünően megművelnek s így a jövedelem nem csak az egyszerű megélhetést biztosítja, hanem fedezi az egyházi és kulturális élet valamennyi kiadását is. A hatalmas kultúrház a lakosság műveltségi színvonalát jelzi. Még csak a külső vakolat hiányzik, de a közösségi munka ezt is bevonja a maga tiszta szimbólumával, a fehér színnel. A református templom átépítése nem kevesebb, mint 300.000 leit igényelt, de az egyházi adónak ötszörös önkéntes megajánlása ezt is előteremtette. El tehát a magyar falu és a legsúlyosabb időkben is saját erejéből vállalja meg feltámadásának és újjászülésének módját. Száztáru gazdaköre egyben zászlóvivője a vidék haladó szellemének, gazdaöntudatának. Az ombódiakat a legkifejezettebben azzal lehetne talán jellemezni, hogy öntudatos magyar gazdák. Teljes mértékben átérzik a közösségi munka jelentőségét s becsülettel követik a közösségi élet törvényeit.

Az ünnepelő napra megérkezett az Erdélyi Gazdasági Egyesület vezetősége is dr. Szász Pál központi elnökkel s a szatmár-szilágy-máramarosi részek egyleti felügyelőjével, *Bikfalvy* Ferenc berendi földbirtokossal.

A vendégeket a falu határában *Pál* Sándor kisgazda vezetésével hatalmas lovasbandérium fogadta. Az üdvözlés után a bandérium közrefogta a vendégek gépkocsijait s így érkeztek meg a templom elé, ahol a falu teljes ünnepi díszben várta az érkezőket. Elsőnek Cs. *Károly* István, a gazdakör elnöke lép elő, majd Gy. *Kovács* József tiszteletes, *Burgos* Ferenc, *Székely* András, *Szöke* József tanító, gazdaköri titkár keresetlen szavakkal, de szívósból jövő tiszta szeretettel köszöntik a magyar gazdatársadalom ügyének szolgálóit.

Ünnepi isentisztelet

A gazdatömeg a gyönyörűen megújított templomba vonult. Itt van az egész vidék. A berendi gazdakör küldöttségét S. *Nagy* Ferenc titkár, az érmihályfalvai *Tóth* Zsigmond elnök, a szamoskorodiakat *Kürthy* Dezső titkár vezeti. A szatmárnémeti gazdakör élén az önzetlen közéleti munkásságáról ismert, ösz. dr. *Hartsár* Géza halad. A sárközi gazdakör tagjaival *Fóris* József főmérnök, elnök jött el. A színvonalai gazdákat *Mándy* Zoltán elnök és *Szabó* Endre titkár hozta el. *Nagy* Sándor az apai gazdaköri küldöttséggel jött Ombódra. Számos más község gazdaképviseletén kívül jelen vannak a kiskolcsi, nagykolcsi, pettyeni, szamoskrassói, lázári és vetési gazdák, továbbá Szatmár s Nagybánya városok és ezek környéke magyar társadalmának több vezetőembere. Dr. *Barbul Illés* Károly pálfalvi és *Stan* Sándor lipói román földbirtokosok szintén tanulni akartak lenni a magyar gazdatársadalom ünnepi megnyilatkozásának. A hatóságok képviselőjében *Puscas* János, a mezőgazdasági kamara elnöke, *Miclea* csendőrőrnagy, *Cosma* szatmári rendőrőrnök és dr. *Palcău* preter jelentek meg.

A templom befogadó képessége kicsinynek

bizonyult a nagy tömegek s a később érkezőeknek a népházban *Várady* József szamoskrassói lelkész hirdette az ígét.

A templomban felhangzik a dicséret és bevonul a négy palástos református pap. *Sárközy* Lajos és *Kiss* Bertalan szatmári, *Visky* Ferenc egyházmegyei főjegyző egri és Gy. *Kovács* József ombódi lelkészek. *Visky* Ferenc bibliaolvasása és megható imája után *Sárközy* Lajos mondott ünnepi beszédet, melynek alapigéje így hangzott:

„Válasszatok magatoknak menekülésre való városokat.” A mély hatású, megkapó beszédében arról szólt, hogy a mai embernek csak Krisztusban van menedéke. Gy. *Kovács* József ombódi lelkész a templomépítés törté-

netét ismertetve, rámutatott a hívek példátlanul nagy áldozatkészségére, amelynek legszebb élő bizonyítéka a 300 ezer leies költséggel megújított templom.

Az ombódi férfiak gyönyörű énekszáma után a záróének hangja csendült fel a hívek seregének ajkán.

Terménykiállítás és ünnepi közebed

Pontosan fél egy órakor dr. *Szász* Pál megnyitotta a gazdakörnek a leányiskola termében lévő terménykiállítását. A vendégsereg nem győzte csodálni a magas mezőgazdasági kultúr színvonalat képviselő különböző terményeket.

Egy órakor többszáz terítékes közebed volt. Az ombódi gazdasszonyok igazán kitettek magukért. A falu nemcsak a közélet terén foglal el első helyet, hanem a magánéletben is mint kitünő vendéglátó nagy népszerűségnek örvend.

Sárközy Lajos szatmári lelkész Ofelsége II. Károly király egészségére üritette poharát. Gy. *Kovács* István lendületes beszédében az ombódiak áldozatkészségét emelte ki. *Tóth* Zsigmond, az érmihályfalvai gazdakör elnöke az E. G. E. munkásságát méltatta s dr. *Szász* Pál elnököt üdvözölte. *Szöke* József tanító a gazdakör nevében köszöntötte fel a vendégeket. Ezután dr. *Barbul Illés* Károly emelkedett szólásra és azt fejtegette, hogy a különböző népek életének három fő sajátossága van: a hit, a nemzeti érzés és a munka.

Gazdagyűlés

Dr. Szász Pál, az EGE elnöke ünnepi beszédében hangoztatta, hogy a gazdasági munkát nem lehet elképzelni nemzeti tartalom nélkül

Délután 3 órakor a népházban gyülekezett össze a gazdaközönség. A gazdagyűlést *Szöke* József vezényletével énekszám vezette be, majd Cs. *Károly* István, a gazdakör elnöke tartott megnyitó beszédet, hangsúlyozva, hogy a gazda jelszava: „Imádkozzál és dolgozzál!” A délelőtti folyamán Isten házáat szenteltük, — mondotta — most pedig dolgozunk. A magyar gazdatársadalomnak követnie kell az igazságot, mely így hangzik: „egymásért mindenkor!”

Ezután dr. *Szász* Pál, az erdélyi magyar gazdasági egyesület elnöke szólt.

— Magyar gazdatestvéreim! Aki figyelemmel kísérte a mai nap eseményeit, — kezdte beszédét, — ismételtén megállapíthatja, hogy a mi életünk valamennyi megnyilvánulásában egészet alkot, tehát nem osztható szét és nem tagolható kisebb egységekre. A hit és az alkotás jellemezte a templomépítési törekvést s ugyancsak a hitet és az alkotást képviseli a ma délutáni gazdasági munka. Ebből megállapít-

ható, hogy a magyar gazdatársadalom minden egyes cselekedetének rugója ugyanazon kiinduló ponthoz vezethető vissza. A népi élet folytonosságát akarja biztosítani az élet összes jelentkező formáiban.

— A mai összejövetelen azt is megállapíthatjuk, hogy a Romániában élő egész magyar gazdatársadalom tulajdonképpen egy hatalmas család. Egyazon történelmi multtal, mai lelki és érdekközösséggel, továbbá jövőbeli célkitűzésekkel rendelkeznek. A jobb jövő kérdése nemcsak ennek a dolgos magyar falunak az ügye, hanem az egész népé s ezzel magyarázható, hogy az ombódi ünnepekre olyan sokan jöttek el más vidékekről is. Hiszen egy eszme hajt mindnyájunkat. A magyar gazdatársadalom tehát nem élhet kis egységekben, csak akkor tud megmaradni, ha szétrombolhatatlan egészet jelent.

— Világosan látható és érthető tehát, hogy a magyar gazdák sem maradhattak meg elszigetelve letelepülési helyeiken. Szükség volt az összefogásukra s a magyar gazdaegység megteremtésére a legalkalmasabb szervezeteknek a gazdakörök bizonyultak. A szervezet azonban nem maradhat kezdetleges formáiban, hanem általánossá kell lennie. Az ügy rendelkezésére állt a százéves erdélyi gazdasági egylet, mely a földkisajátítás után lehetővé tette, hogy magába tömörítse a kisgazdaréteget. A földreform a régi birtokosréteget új helyzet elé állította. A vagyon csökkenése következtében már nem lehettek eleget a multban a néppel szemben fennálló anyagi kötelezettségeiknek. Ma nem nyújthatnak többet, mint amennyit tudásuk lehetővé tesz. Ez azonban éppen elegendő ahhoz, hogy a mezőgazdasági népoklató és népnevelő munkát elvégezzék.

— Az E. G. E. ma a magyar kisgazdatársadalom tulajdona, — folytatta dr. *Szász* Pál a minduntalan élénk helyeslésekkel felbeszakított beszédét. — Az E. G. E. keretei között közösségi munkát vállalva, soha nem lankadva kell dolgozni, hogy saját maga és a jövő nemzedék megélhetési alapjait biztosítsa. Ha a magyar gazdatársadalom ezen az úton halad, csak elismerésben és megbecsülésben lesz része és ki fogja vívni magának az értékelést. Nincs messzi az az idő, amikor a Romániában élő

P. Hitter József S. J.:

Spanyol tűztenger

Nincs Európában ország, hol égetőbb aktuálisással jelentkezzenek a katolicizmusnak létkérdéssel összefüggő problémái, mint Spanyolországban! Olasz légiók és német különítmények állnak ott szemben szovjet hadosztályokkal, öt nemzet bombavetői dübörögnek a spanyol városok és falvak felett, népek szabad csapatát harcolnak egymás ellen mindkét oldalon: valamiért... A küzdelem látszólagos megoldása — nagyhatalmi érdekek összecsapása és szinte politika-alatti erőfeszítés — könnyen elsiklását enged tévmagyarázatok felé. Az olasz, francia, angol, német, szovjet-orosz érdekek robbannak össze spanyol földön: a Földközi-tengerért, a földközítengeri hatalmi egyensúlyért — ez a látszat!

A spanyolok háborúja ez? Miért szenved a spanyol nép öt nagyhatalom léghajóinak és aránájainak tűztengerében? Mi ég ama apokaliptikus tűztenger lángjaiban? — Erről szól a „Spanyol tűztenger”!

Ara kartonkötésben 60 lef és portó.

magyar gazdák mint az ország legfontosabb termelőjének jelentős képviselői szervezetten hatalmas erőt fognak képviselni.

— A magyar gazdaságszervezet életkéltitűzései és életnevezési jogai ellen nem lehet senkinek kifogása. A népek életének lendítő kerékét a nemzeti gondolat hajtja; éppen ezért a gazdasági munkát sem lehet elképzelni nemzeti tartalom nélkül. Az államnak sem állhat érdekében hogy az ilyen építőmunka erőforrásait betömje, sőt, elsőrendű érdeke, hogy a munkásságnak a jogosultságát elismerje.

— A magyar gazda mindig a szeretetet hirdette. Ennek a szellemnek azonban csak akkor van meg a létjogosultsága, ha kölcsönösség elvén alapszik.

Dr Szász Pál a következő szavakkal fejezte be beszédét:

— Sokat dolgoztunk és még többet kell fáradoznunk a mezőgazdálkodás tökéletesítése érdekében. Be kell azonban vallanunk, hogy még ennél is nagyobb jelentősége van annak a szántásnak, amit a lelkekben végzünk. Ez a szántás az öntudatot teremti meg és fejleszti. Önérzetet ad a dolgozó embernek és emelt fővel való járásra indítja. Egy percig se feledkezzünk meg azonban arról, hogy Isten áldása nélkül hiábavaló minden fáradozás és próbálkozás. Legyünk mindig alázatosak Isten előtt.

— Az eddig végzett munkánkat elismerésképpen, — mint ismeretes, — alkalom adódott, hogy jogos, törvényes és reális gazdasági kívánásainkat emlékiratba foglalva, — más memorandumokkal egyidejűleg — a kormánynak előterjesszem. Miután eddig csak alapelvekről volt szó, valószínű, hogy tárgyalások indulnak meg. Az ilyen nagy horderejű kérdésekkel járó felelősséget csak addig a pillanatra vállalhatom, amíg birom gazdaságterveim korlátlan bizalmát. Meggyőződésem, hogy amikor a bizalom megszűnt, azt választhatják meg vezetőjüknek, akit akarnak. A közösségi munka élére nem a születés, hanem a tudás és az önzetlen szolgálat kell, hogy állítsa az embereket.

Dr Szász Pálnak erre a kérdésére a hatalmas tömeg szünni nem akaró éljenzéssel és helyesléssel válaszolt.

Az elnöki beszéd után Székely Kató szavalt nagy tetszéssel. Koppány Rezső a helyes aratásról tartott rendkívül értékes előadást. A vegyes énekkar nagyszerű énekszámát után Szeghő Dénes, az E. G. E. állattenyésztési felügyelője válaszolt a gazdák legnagyobb és legégetőbb kérdésére, hogy mit termeljen a város közelében lakó kisgazda. Balogh Mariska mély érzéssel szavalt. Ezzel a gazdanap programja befejeződött.

Ez az érdekes kép a szudétánemet vidéken levő Eger közelében készült: Hitler és vezérkara tábori ebédjéről, amelynek zavartalanságáról erős katonai őrség gondoskodott. Hitlertől jobbra Henlein, balra a IV. hadtest parancsnoka, von Reichenau tábornok láthatók

Merénylet a bolgár vezérkari főnök ellen

Részletes vallomást tett a merénylő. A vezérkari főnök segédtisztje belehalt sérüléseibe

Szófiából jelentették kedden reggel: Peev tábornok, a bolgár vezérkar főnöke ellen hétfőn ismeretlen egyén merényletet követett el. Peev tábornok hétfőn délután a hadügyminisztériumba tartott, amikor az épület előtt egy férfi ugrott eléje és revolveréből több lövést adott le reá. A golyók a tábornokot súlyosan megsebesítették, míg a kíséretében levő segédtiszt csak könnyebben sérült meg. A merénylő ezután maga ellen fordította a revolvert. A merénylet okát még nem sikerült megállapítani.

Szófiából jelentik: Nem hivatalos forrásból származó jelentés szerint Peev tábornok merénylője Kirov, volt csendőr, aki Küssendilből való és akit öt év előtt gyilkosságért börtönre ítélték. Néhány nap előtt szabadult ki a börtönből és már vasárnap akarta végrehaj-

fani a gyilkosságot, de akkor a körülmények nem voltak kedvezőek. Tettének okát nem tudják. Peev tábornok és segédtisztje, Stojanov őrnagy, valamint a merénylő is, kórházban fekszik.

Szófiából jelentik kedden délután: Stojanov őrnagy, Peev tábornok segédtisztje, akit a merénylő Kirov szintén súlyosan megsebesített, keddre virradó éjszaka belehalt sérüléseibe. Kirov volt csendőr, a merénylőt kihallgatták. Elmondotta, hogy bosszúból és nyomora miatt határozta el magát tettére. Azt állítja, hogy nem tartozik egyetlen politikai szervezethez se. A rendőrség mégis letartóztatott több gyanús személyt, akik érintkezésben voltak a merénylővel. Azt hiszik, hogy Kirovnak büntársai vannak.

Illetékes helyen cáfolják a kormányváltásról elterjedt híreket

Calinescu belügyminiszter kijelentette, hogy a belföldi rend fenntartására irányuló politika változatlan marad

Bucuresti. Saját tud. A keddi reggeli lapok írják: Ezekben a napokban különféle híresztelések kerültek forgalomba, egy esetleges kormányátalakításról. Illetékes helyről szerzett értesülések azonban cáfolják ezeket a híreszteléseket és hangsúlyozzák, hogy semmiféle változásról nem lehet szó. A kormány jelenlegi összetételében folytatni fogja államháztartási tevékenységét és semmiféle érv nem szól amellett, hogy a jelenlegi politikai helyzetet vál-

toztatás történjék. Mindazok a híresztelések tehát, amelyek az utóbbi napokban elterjedtek, alaptalanoknak tekintetnek.

CALINESCU BELÜGYMINISZTER BESZÉDE A KORMÁNYZATI EREDMÉNYEKRŐL.

Bucuresti. Saját tud. A királyi közigazgatási akadémia most ünnepelte Armandu Calinescu belügyminisztert, aki ez alkalommal nagy beszédet mondott. Ismertette az ország új közigazgatási berendezkedését, aztán így folytatta:

Aki visszaemlékezik a múlt év végén történt eseményekre, azt hiszi, hogy gonosz álma volt. Egy ujjnyira voltunk a szakadéktól, de helyreállítottuk a rendet és megfékeztük a veszedelmes elemeket. Az állam visszanyerte a tekintélyét és mindenki fellelegzett. A bizalom újjászületett. A közpénzügyek helyes irányba terelődtek.

Ez a politika nem pillanatnyi számítás eredménye volt, hanem az ország állandó magasabbrendű érdekeiben gyökerezett. *Ért a belföldi rendre irányuló politikánk változatlan maradt.* A kormány egy ujjnyira sem fog eltávolodni ettől az irányvonalától, ezt hivatalom teljes súlyával kijelenthetem.

És megmondom, hogy hallja mindenki, ha valaki mégis azt hiszi, hogy e tekintetben változás következhetik be, nem tanácsolom neki, hogy ezt próbára tegye.

Egyébként mindenki láthatja, mekkora jelentősége van országunkra nézve a belső rend helyreállításának. Mi történt volna, ha a külföldi események belső sarkódások közben érték volna bennünket? Szerencsére másként történt. A nehéz fordulatnál Románia labba vethette szavát és megvédhette érdekeit.

Calinescu beszéde végén rámutatott arra, hogy végső elgondolásban minden a valóságos erőktől függ, amelyekre egy ország támaszkodhatik. Azért van oly nagy gondja öfelségének, a hadsereg fejlesztésére.

Egy felosztott és elfelejtett ókirályságbeli vármegye: Săcueni

— Érdekes történelmi emlékek a székelyek déli irányú kivándorlásáról —

Bucuresti, október hó.

Kevesen tudják, hogy az ókirályságnak Háromszék megyétől délre eső része a múlt század elején még külön közigazgatási egység volt az akkor még kis terjedelmű Buzău és Prahova megyék között és a Săcueni megye nevet viselte Saack megyének is nevezték, ami a régi szlovén okmányok görögös szóhasználatában székely megyét jelent. Ha semmi más történelmi és néprajzi támponttal nem rendelkezünk, ebből az egyszerű tényből is könnyű volna megállapítani, hogy ezen a területen a szomszédos Székelyföldről bevándorolt és letelepedett székely lakosság igen nagyszámú volt, mert másként egy ily terjedelmes megye névadója nem lehetett volna.

A székely kivándorlás igen nagyarányú volt a századok folyamán, a Kárpátokon keresztül úgy déli, mint keleti irányban. A kelet felé történt kivándorlás nyomai Bacău megyében ma is feltalálhatók, nemcsak a Kárpátok keleti lejtőjének helyneveiben, ahol az ott élő mai román lakosság is még mindig számos hegy, víz és helység számára csak magyar elnevezéseket ismer, hanem a részben mai napig is fennmaradt önálló székelytelepekben is, amelyek nyelvre, szokásokra és hagyományokra nézve különböznek a bacăumegyei ősi csángótelepektől.

Az egykori Săcueni megye területén azonban — amit felerészben Prahova, felerészben pedig Buzău megyéhez csatoltak 1845-ben — ma már nem tudunk egyetlen magyar telepről sem. Hogy a megye-névadó székelyek ennyire maradék nélkül beolvadtak az ottani román-ságba, annak egyik oka az lehetett, hogy a Kárpátokon átvivő forgalom más irányba való terelődése miatt ez a vidék teljesen kiesett a székely kivándorlás útvonalából s így a magyar lakosság erősítést hosszú időn keresztül nem kapott. De a másik oka bizonyára az, hogy Bacău megyében a csángó őstelepeken már erős magyar életet találtak a székely átszivárgók, amellyel — éppúgy, mint ma is még — bizonyos érintkezést tartottak fenn s így a nem teljesen idegen légkörben a román hatásoknak tovább állhattak ellen; ez a kedvező körülmény azonban Săcueni megyében nem volt meg. Giurescu, a jeles történetíró így ír Săcueni megyéről: — „Săcueni vagy Saac megye területe nagyobb volt, mint Prahova és Buzău megyéké, amelyek között feloszlatták. A megye a Székelyföldről idejött lakosságtól nyerte nevét, amely lakosság székelyekből és románokból állott vegyesen. Ezeket a telepéseket ungureniknek (magyarföldieknek) is nevezték. Innen van az a sok Ungureni összetételű falunév, ami még ma is található a volt Săcueni megye területén. Ilyen helységnevek: Tohăneanca-Ungureni, Popesti-Ungureni, Homorăci-Ungureni, Poesti-Ungureni, Ungurelu, Ungureni din Poiana-Mierlii, Maneci-Ungureni, Valea Anii-Ungureni stb. E székelyföldi lakosság telepítése — folytatja Giurescu — úgylátszik még a teuton lovagok idejében (1211—1225) kezdődött, akik ezekre a területekre is kiterjesztették uralmukat. Ez a telepítés változó erősséggel egészen a 19-ik századig folytatódott. Săcueni megyének a következő vásár helyei (mezővárosai) voltak: Săcueni, amit egy 1431. évi körrendeletben említenek először, továbbá Teleajen, amit egy 1503-beli okmány említ először... stb. A 18-ik század végén, miután a Brassó felé vezető kereskedelmi utat a Teleajen völgyéből a Prahova völgyébe helyezték át, csökken a régi út mentén keletkezett vásárhelyek jelentőség, míg végül magát a megyét is megszüntetik.“

A román királyi földrajzi társaság közlönyének 1922-iki évfolyamában részletes leírást találunk Săcueni megyéről Ecaterina Zaharescu tól.

Nem siet elismerni ennek a vidéknek egykori székely jellegét, amelyet pedig egy magyar krónikás a 14-ik században „ultima terra Siculorum“-nak nevez. „Nem lehet tudni — írja Zaharescu egy helyen —, hogy a Săcueni elnevezés székelyektől ered-e, vagy pedig székelyföldi románoktól.“ Másutt viszont már világosabban szövezi le: „Săcueni megyét kétrendbeli székely letelepülés mellett nagyrészben Székelyföldről leereszkedett románok lakták.“

Érdekesen magyarázza azonban ez a tanulmány a Székelyföldről történt átszivárgás okait. Régen élénk volt a kapcsolat ezen a részen a Kárpátok két lejtője között. Săcueni megyét, különösen a Teleajen-patak völgyében haladó egykor híres székelyút kapcsolta össze Erdéllyel a Tatárhágón keresztül. Valamikor ez volt az egyetlen jól járható székelyút a Kárpátokon át, míg a Prahova völgyéből Brassó felé csak egyszerű hegyi ösvény vezetett. Érthető tehát, hogy az átvándorlás főleg ezen az úton történt Săcueni megye dús hegyi legelőire és a termékeny dombvidékre, amely ezekhez dél felé csatlakozik. De 1789-ben a Tömösi szoroson át nyitották meg a Magyarország felől az Ókirályság felé közlekedő főútvonalat, amely ettől kezdve a Prahova völgyében, Ploesti felé halad, hatalmas fellendülést idézve elő az általa érintett vidékeken, mialatt a Teleajen völgye a forgalomból kiesvén, lassan elsorvad s az egykori híres székelyút a Tatárhágóval együtt feledésbe merül.

Ez a visszafejlődés adhatta meg a kegyelem-dőfést a săcueni-megyei székelytelepeknek, ha egyáltalában volt még ezidőtájt magyar jellegük.

De hogy századokkal ezelőtt erősek lehetnek ezek a telepek, sőt hogy az egész vidéknek székely színezete volt, arra nemcsak a Săcueni megye elnevezéséből lehet következtetni. Rosetti, aki a moldvai magyarok helyzetéről is tesz megállapításokat, így ír Săcueni megyéről: „Az első ismert telepítést a teuton lovagok végezték itt, akik a kúnok elleni előrsőkként székelyekkel telepítették be a Basca-Chiojdului völgyét, amely a Tatárhágóhoz vezet. E völgyet aztán várral zárták el, amelynek nyomai ma is megvannak Calvini községben.“ „Ennek a várnak az is volt a szerepe, hogy azokat a magyar telepeket védje — olvassuk másutt, ugyancsak Rosettinél, — amelyeket a teutonok a Basca-Chiojdului völgyében és a szomszédos völgyekben telepítettek le.“

A székely átvándorlás másik jelentős korszaka 1485-ben volt, mikor, mint Ecaterina Zaha-

Possonyi László;

Üldözni fognak titeket

Egy francia fiatalember és egy orosz asszony szerelme: ez a témája Possonyi László könyvének. De nem a megszokott szerelmi történetről van itt szó: két világ, keresztény Európa és pogány Szovjet ütköznek össze ebben a tragikus vonzalomban, hagyományok válnak értelmetlenekké és jelezavak céltalannakká, hogy ebből a megdöbbentő összeomlásból, a szenvedésnek ebből a feneketlen éjszakaijából a megtisztulásra éretten kerüljön ki a két szerencsétlen ember.

Révai kiadás. Ara szép vászonkötésben 202 lel.

rescu tanulmányában is olvassuk, Báthory István vajda sanyargatásai következtében menekült át rengeteg székely Moldvába és Havasalföldre. De a későbbi századokban is minduntalan átesapódott egy-egy hullám a Kárpátokon. Rossz termés, a kormányzat elviselhetetlen nyomása, földesúri önkény és hasonló körülmények voltak ennek rendszerint az indokai. De jöttek pázstorok, földművesek és mesteremberek is, egyszerűen az itt kínálkozó jobb megélhetésre.

Ugyanígy okok hatottak viszont a Havasalföldön a románokra is. Ők is gyakran voltak kénytelenek kezükbe venni a vándorbotot, úgy-hogy a lakosságkicsérélődés mondhatni állandóan folyt kisebb-nagyobb mértékben a Kárpátokon át. Csak hogy míg a magyar áttelepülők emléket ma már csupán egy-egy helynév őrizi itt, az Erdélybe vándorolt románság sokkal szerencsésebb volt népi jellegének megőrzése szempontjából.

A săcueni-megyei erdélyi telepek nagyobb része a Chiojdu- és Teleajen-patak mentén s az ezekbe szakadó kisebb vizek völgyeiben alakult. Ugy a Chiojdu, mint a Teleajen a Tatárhágó táján ered és hegyesszögű terület zárva közre, folyik a síkság felé. E két patak vidékén, de délebbre is, egészen a mai Mizil városig összesen huszonhat község van, amelyekről ma is kimutatható, hogy azokat erdélyi származású átvándorlók alapították.

Ezek közül tizenkettőben szerepel az Ungureni s még néhányban a Săcueni összetétel. Egy falunak pedig Plaiul Ungurului a neve, ami cáfolatlanul magyar telepre és nem Magyarhonból származók telepére enged következtetni. Magyar eredetre vallanak a Tohani, Valea Scheilor, Laposu-nou, Paraul lui Mogos és Ungurelu-Catun elnevezések is, nem is szólva a már említett Calvini községről, amelyet kétségkívül magyar reformátusok létesítettek.

Sajnos a rendelkezésre álló irodalomból nem lehet megállapítani, hogy e telepek környekének helyrajzi elnevezései, valamint maga a lakosság felmutatnak-e valamilyen formában magyar nyomokat.

Ehhez alapos helyszíni tanulmányokat kellene végezni a majdnem száz évvel ezelőtt felosztott Săcueni megyében.

Jávor Béla.

Virág Benedek hamvait elhelyezték a páloskolostorban

Budapestről írják: Virág Benedek pálos-szerzetes, a kiváló költő és történetíró hamvait szombaton reggel hantolták ki a budai tabáni temetőben és átszállították a tabáni plébániatemplomba. A templom szentélye előtt egyszerű kis veretes fakoporsóban elhelyezett hamvakat délután üzdöci Zadravetz István, nyugalmazott tábori püspök nagy papi segédlettel beszentelte, majd a szerzárás után a hamvakat vívó menet megindult a pálosok sziklatemploma felé. A menet élén a fővárosi iskolák növendékei haladtak, utánuk egy szakasz díszbeöltözött lovasrendőr következett, majd Zadravetz püspök vezetésével a papok és kispapok lépkedtek, aki előtt a Virág Benedek hamvait szállító nyitott gyászkocsi gördült.

A pálosok rendházát felbogozták, a sziklatemplom bejárata előtt pedig már nyitott sír várta a hazatérő halottat. A sírba délelőtt Mézáros János érseki helytartó eltemette azokat a pálos-szerzeteseket, akiknek hamvait az 1934. évi budaszentlőrinci ásatások alkalmával hozták napvilágra. Virág Benedek és szerzetársainak közös sírját elborították a koszorúk. A főváros, a Tudományos Akadémia és valamennyi irodalmi és tudományos társaság koszorút küldött a nagy költő sírjára. A menet hat óra tájban érkezett a sziklatemplomhoz. A sírnál Zadravetz püspök mondott emlékbeszédet, majd a hívők imája után leengedték a kis fakoporsót a sírba, amely fölé a tabáni temetőből áthozott egyszerű fakeresztl került. Virág Benedek pálos költő és szerzetes porladó teste hazatért pálos testvéreire.

HIREK

MAGYAR LAPOK
Keresztény magyar napilap

Nagyvárad, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900. félévre 450
negyedévre 225. egy órára 75 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
Postatakarékpénzlári csekkszámlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **dr Sulyok István.**

Kéziratokat nem örvünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucuressi időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Felhősebb idő jön, többfelé eső és reggel kissé ködösebb lesz. A nap-pali főmelegedés gyengül.

DUMITRESCU VEZÉRFELÜGYELŐ NAGYVÁRADON. Saját tud. Kedden reggel ismét a városba érkezett Dumitrescu belügyminiszteri vezérfelügyelő és folytatja vizsgálatát a városban. Legutóbb a városi villamosvasut szerződésének és működési szabályzatának tárgyalását félbeszakították, ma délelőtt folytatják Chirila Augustin polgármester szobájában. Dumitrescu vezérfelügyelő foglalkozik a nemrég elbocsájtott kisebbségi tisztviselők helyzetével is. A szamosmegyei királyi helytartóságtól bekérték a tisztviselők törzslapjait és mivel igen jók voltak, beavatott körökből nyert értesülésünk szerint rövidesen visszahelyezik őket állásukba. Az illető tisztviselők nyugdíjjogosultsági eljárása is folyamatban van.

A nagybányai római katolikus otthon ünneplés felavatása. Szatmárról jelentik: A nagybányai római katolikus Szent József Otthon felavatása lélekemelő ünnepségek keretében zajlott le. Fiedler István megyéspüspök vasárnap Istentisztelet után megáldotta az épületet, majd a katolikus egyház díszközgyűlése következett az Otthon nagytermében. A római katolikus leányok nevében Szilágyi Éva, az iskolás fiúk részéről pedig Hitter Sándor köszöntötte a megyéspüspököt. Gy. Kováts Gyula és Mladejovszky Lajos beszéde után, Pakocs Károly kanonok-plébános ismertette az Otthon építésének történetét. Fiedler István megyéspüspök tartott ezután nagyhatású beszédet s őszinte együttérzését fejezte ki az otthonépítők öröme fölött. Este nyolc órakor — az Otthon zsufoltság megtelt termében — díszelőadást rendeztek amelyet Pakocs Károly értékes beszéde vezetett be. A gazdag és változatos műsor a Királyhimnusz eléneklésével ért véget.

MEGDRÁGULT A NEMZETKÖZI TELEFON-SZOLGÁLAT. Kolozsvár. Saját tud. Október elsejétől kezdődőleg a külfölddel folytatandó telefonbeszélgetések díjait 30 százalékkal felemelték.

Halálozás. Temesváron özv. dr Szigeti Henrikné szül. szentmártoni Banovits Margit hosszas szenvedés után elhunyt. Gyászolják gyermekét: nagybányai Keresztés Arturné szül. ghymes és gácsi dr Forgách Béla főszolgabíró (Pannonhalma), veje nagybányai Keresztés Artur nyug. huszárörnagy, nővére szentmártoni Banovits Lujza és kiterjedt rokonság. Temetése szerdán délelőtt 11 órakor lesz a józsefvárosi temető-kápolnából.

NOVEMBER 2-RE HALASZTOTTÁK BAZILI MIHÁLY KÁRTÉRITÉSI PERÉT. Nagyvárad. Saját tud. Tegnap tárgyalta a temesvári revíziós bizottság Bazili Mihály kártérítési perét. Bazili Mihályt, mint ismeretes, Dumitrescu vezérfelügyelő vizsgálatának eredményeképpen bocsájtották el állásából. Az elbocsájtást közlő végzésben azonban nem volt feltüntetve az elbocsájtás oka. Bazili Mihály kártérítési perrel támadta meg Nagyvárad városát és az első tárgyaláson dr Zigre Miklóssal képviseltette magát. A revíziós bizottság november 2-re halasztotta az érdemi tárgyalást. A városnak eddig az időpontig be kell csatolnia Dumitrescu és Ganescu vezérfelügyelőknek az ügyre vonatkozó jegyzőkönyveit.

Elhunyt ferencendi tanár. Temesvár. Saját tud. Súlyos vesztés érte az erdélyi szentferencendi rendtartományt. Egyik legkiválóbb s legképzettebb tagja, P. Ferencz Vilmos dr, a vajdahunyadi teológiai iskola volt rektora és éveken át volt tanára, általános vizitátor, Vajdahunyadon, negyvenhárom éves korában elhunyt. — P. Ferencz Vilmos dr egy ideig Máriaradnán is működött. Földi maradványait Vajdahunyadon helyezték örök nyugalomra.

KIGYULLADT EGY UTASOKKAL TELT VILLAMOS. Bucuresti. A bucuressi Piata 8 Junie téren kigyulladt egy utasokkal telt villamoskocsi. Óriási pánik keletkezett. Az utasok az ajtókon s az ablakokon át ugráltak ki az égő kocsiából. Senki sem sebesült meg. A villamost az odasiető autóbusz-sofőrök oltották el készsülékeikkel.

Még üsszel megkezdik a belügyminiszterium új palotájának építését. Bucuresti. Saját tud. A belügyminiszterium régi helyiségének a lerombolása a Str. Academiein teljesen befejeződött. Az új hatalmas, modern palota építése már őszel kezdetét veszi. A belügyminiszterium összes központi hivatalain kívül itt lesznek a Directia Caselor Speciale și Casa de Asigurari, továbbá az új palotának a Str. Excelsiorban épülő szárnyában a rendőrségek igazgatósága, a balszárnyon pedig a sajtó és propaganda alminiszterium és a közgazgatási bíróságok nyerne elhelyezést.

NAGY TÜZVÉSZ EGY ÓKIRALYSÁGBELI FALUBAN. Bucuresti. Saját tud. A buza megyei Albesti községben nagy tüzvész keletkezett hétfőn délután öt órakor. Ion Cristescu gazda gyermekei egy szalmakazal tövében kukoricát süttöttek. Rövidesen égni kezdett a kazal s még hat nagy boglya a közelben, amelyekről továbbterjedt a tűz és tizenegy parasztház és gazdasági udvar esett a tüzvész martalékaul, szárúskertekkel és raktárokkal, amelyekben négyszáz hold termése volt felhalmozva.

Szent Teréz emlékünnepe. Torda. Saját tud. Lélekemelő egyházi ünnepegy folyt le Tordán, a Szociális Misszió Bányafürdői gyermek-nyaraló telepén épített Lizzi Kis Szent Teréz-kápolnában. A hívek délelőtt 10 órakor nagy számban zárandokoltak ki az új kápolnához, amelynek felvirágzott oltáránál Sipos Sándor esperes, tordai plébános ünnepi misét celebrált és alkalmi szentbeszédet mondott. Az új kápolna építési munkálatait a jövő nyáron befejezik.

BUCURESTIBEN MEGÁLLAPÍTOTTÁK A KÖZSZÜKSÉGLETI CIKKEK LEGMAGASABB ÁRÁT. Bucuresti. Victor Dombrovski, Bucuresti új polgármestere rendelkezést adott ki, amely megállapítja a cukor, a hús és a kenyér legmagasabb árát. E rendeletek szerint a kristálycukor 32 lei kgr., a kockacukor 34 lei. A marhahús: első minőség: kicsiben 28 lei kgr., nagyban 25 lei kgr., második minőség: kicsiben 23 lei kgr., nagyban 20 lei kgr., harmadik minőség kicsiben 18 lei kgr., nagyban 15 lei. A különlegességek megállapodás szerint adnak el. A bivalyhús kicsiben 17 lei, nagyban 15 lei. A rendelet részletes intézkedéseket tartalmaz az egyes húsneműek és minőségek jelzésére vonatkozólag is. A barna kenyér legmagasabb ára megmarad, vagyis 6 lei egy 900 gramos cipó. A fehér kenyér: 8 lei 273—900 gramos vekniformájú kenyér.

Leszakította jobb kezét a gép. Torda. Saját tudósítónktól. Súlyos szerencsétlenség történt Tordán, az egyik határ-tanyán. Mikola János 69 éves tordai kiscgazda géppel kukoricát fejtett. Munka közben vigyázatlanul nyult bele a forgásban levő gépbe, amelynek szeges korongja jobb kezefejét leszakította. Súlyos állapotban szállították be a tordai kórházba, ahol össze-morzsolt ujjait amputálni kellett.

CINEMA CORSO (HEYMAN)

ERDÉLYI PREMIER! A francia filmgyártás super filmje

Az éjjeli menedékhely

MAXIM GORKIJ klasszikus regényének filmváltozata. Rendezte: JEAN RENOIR
Főszereplők Jean Gabin, Louis Jouvet, Suzy Prim, Vladimir Sokoloff

CINEMA SCALA (KAT. KOR)

SCHMELING - JOE LOUIS box-mérkőzés és DANIEL DARRIEUX filmjének előkészítése miatt, 3 napi szünet

Zürichi zárlat. Párizs 11.70, London 20.93 fél, Newyork 440.50, Brüsszel 74.45, Milánó 23.15, Amsterdam 239, Berlin 176, Szófia 540, Prága 15.07 fél, Varsó 82.75, Belgrad 10, Bucuresti 325.

Elfogták a nagyváradai rabló cipészegedét. Saját tud. Vakmerő rablótámadás történt hétfőn délelőtt Nagyváradon. Farkas József 18 éves cipészegéd azzal az ürüggyel, hogy javítani való cipőkért megy, megjelent Simon Blanka nyugalmazott postatisztviselőnél Rimanóczy-utca lakásán, s a gyantatlan urinőt hátulról egy súlyos vasdarabbal fejbetűtötte. Az orvotámadás után Simon Blanka nem vette el eszméletét s menekülni próbált, a rablói szándékkal támadó cipészegéd azonban ujjait elszakította, majd kirohant a lakásból. A súlyosan sérült urinőt a szomszédok ájultan találták s az előhívott orvos megállapította, hogy sérülései súlyossága miatt kórházba kell szállítani. Közben a rendőrség széleskörű nyomozást indított a merénylet kézrekerítése érdekében. A nyomozás rövidesen eredményre vezetett, amennyiben Farkas Józsefet megtalálták a Jónás-telepen s éppen abban a pillanatban fogták el, midőn beretvával fel akarta meteszni ereit. A rablótámadást megkísérlő cipészegéd kihallgatása még nem ért véget.

Vonat elé vetette magát egy elmebeteg leány. Maramarosziget. Saját tud. Simion Maria elmebeteg leány, — akit a maramaroszigeti elmeegógyintézetben keztek, — egy őrzőben pillanatban megszökött és a Nagyváradra érkező személyvonat elé vette magát. Holttestére az állomás közelében szolgálatot teljesítő vasutas talált rá. A hatóság megadta a temetési engedélyt.

Nagyarányu utépitési munkák Torda megyében. Torda. Saját tud. A megye északi felében nagyarányu állami utépitési munkák vannak folyamatban. Teljesen újja építik át és modernizálják az Abák—Tika—Arad—Balcesti utszakast, amely Torda megyét Arad megyével köti össze. Az említett ut műszaki tárgyait és hídjait is megnyitják négy és félmillió lei költséggel.

Súlyos autógázolás Kolozsvár közelében. Turda. Saját tud. A feleki tető meredek kanyarulatánál súlyos szerencsétlenség történt. Chindea Gergely 55 éves Kolozs-Kozsfa főszégbeli földmives szekerével Kolozsvárról Tordára hajtott. Az úton egy luxusautó belerohant a lassan haladó szekérbe, amely az összeütkezés következtében felborult és pozdorjává törött. A roncsok alól Chindea Gergely súlyos fejsérülésekkel emelték ki majd szállították a kolozsvári klinikára. A luxus autó vezetője tovább hajtott. A hatóság széleskörű nyomozást indított a lelkiismeretlen sofőr kézrekerítése érdekében.

Nyelvtanfolyamok. A nagyváradai Tanárok Egyesülete november 1-ével esti nyelvtanfolyamot nyit a román, francia, angol, olasz és német nyelv elsajátítására, valamint a „Partenie Cosma” kereskedelmi iskola egy-egy tantárgyából. Ezen tanfolyamot elismert szakitanárok tartják, akik közül a Gojdu liceumból Pop Aurél tanár, a kereskedelmi iskolából Brumfeld tanár fognak előadni. Farca tanárnő, aki Londonban végezte az egyetemet, fogja az angol nyelvet előadni. — Beiratások naponta 7—8 óra között, szerdán délután 5—6 óra között a „Partenie Cosma” kereskedelmi iskolában, Nagyváradon, Ciorogariu utca 14. szám alatt.

Kapákkal agyonverték. Torda. Saját tud. A tordamegyei Hidas községben gyilkosság történt. Florea László, Florea Péter, Buta Jakab és Ratiu Gyula falubeli legények összeverekedtek az izgága, verekedő természetű Creta Lászlóval, kit kapákkal agyonverték. A tettesek kihallgatásuk alkalmával azzal védekeztek, hogy az áldozat minden ok nélkül tettelegesen rájuk támadt s e miatt feldühödött állapotban végezték vele. A csendőrség a gyilkos legényeket átadta az ügyésznek.

Temetése. Budaházy Kálmán 63 éves korában Nagyváradon elhunyt. Temetése szerdán délután 4 órakor lesz a Rimler Károly-utca 52. sz. gyászházban. (Erdélyi „Concordia”.)

Ezerhétszáz leit hagytak hátra a „magukéból“ a megzavart kasszafurók

Izgalmas légtornászmutatóványokat produkálva menekültek el a környékbeli háztetőkön

Temesvár. Saját tud. A városban ismét kasszafuró rablók tüntek fel, akik a *Splendid*-szálló épületében lévő *Cooperativa Unirea* irodai helyiségeibe hatoltak be. A kasszafurók a legnagyobb vakmerőséggel a déli órákban törték be a szövetkezetbe, miután azt remélték, hogy a tisztviselők ilyenkor étkeznek és így senki sem zavarja majd őket „munkájukban”. Ez a számítás azonban „csütörtököt” mondott. Az egyik tisztviselőnek, ugyanis, dolga akadt az intézetben és ezért benyitott az irodába, ahol legnagyobb meglepetésére egy jól öltözött idegen férfit talált. Azonnal látta, hogy az illető csak betörő lehet s hirtelen a látogatóra zárta az ajtót, majd elsielt, hogy értesítse a rendőrséget.

A tisztviselő ugyanis azt hitte, hogy a betörők ilyen körülmények között nem menekülhetnek el, ez a feltevés azonban tévesnek bizonyult, mert a kasszafurók, akik a legmodernebb szerszámokkal rendelkeztek, alkalmassal kinyitották az utcára vezető ajtókat s mielőtt a rendőrség megérkezett volna, „egérutat” vettek.

A helyszínen a kiszálló detektívek egy férfikabátot, egy felöltőt és kalapot, valamint vadonatúj akatárakat és betörőszerszámokat találtak, amelyeket a pánikszerűen menekülő tettesek hagytak maguk után. A nyomozás alkalmával megállapította a rendőrség, hogy a betörők a kasszát akarták megfúrni, amelyet már el is mozdítottak a helyéről, még pedig olyan fondorlatosan, hogy az egyszersmínt fedezékül is szolgáljon részükre.

A nagyvárad Angol Club tisztelettel meghívja tagjait folyó hó 11-én délután 6 órakor tartandó évad megnyitó összejövetelre az Ujságíró Club olvasótermében. Új tagokat szívesen lát az Angol Club.

Megjelent az „Utunk” című folyóirat októberi száma. A gazdag tartalomról kiemeljük a következőket: Dr. Gálos László: A három törvény. — P. Bíró Xav. Ferenc S. J.: Hasonló akarok lenni Hozzá. — Petrucci Antal S. J.: Egy nagy lélek titka... — Dr. Petró József: A hivatás lélektani alapja. — Schnattner Szigfrid O. S. B.: Mária anyasága. — Pintér József: Rafael és társai. — Müller Lajos S. J.: A szentek, mint emberek. — Róth Antal S. J.: A tömegember. — Virágh Andor S. J.: Apostoli lelkület. — Mellau Ferenc: A gangeszi légy. — Dr. Tóth: Legyen meg a te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is... — Endrődy László S. J.: A jó Péter Petit első diadalutja. — Dr. Czako: Figyelmeztető. — Irodalom. Korda r. t. kiadása. Előfizetési díj egy évre 175 le, félévre 90 le. Megrendelhető a Magyar Lapok utján.

Figyelem!

Mélyen leszállított áron kaphatók **Dr. Karácsonyi János** püspök összes művei:

A magyar nemzet honalapítása 896—997
ára 40 le helyett 20 le
Új adatok és új szempontok a székelyek régi történetéhez ára 50 le helyett 20 le
A magyar nemzet áttérése a nyugati kereszténységre 100 le helyett 50 le
Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig I. 300 le h. 150 le
Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig II. 300 le h. 150 le
Vidéki megrendeléseknél plus 15 le portó.

A betörőket egyébként a környékbeli házak lakói közül többen látták, amint tetőről-tetőre ugrálva eliramodtak, arra azonban senki sem gondolt, hogy a menekülők bűnözők lennének. Az egyik kasszafuró ugrás közben majdnem lezuhant a háztetőről és kockázatos légtornász mutatóványával alaposan elrémített egy pincért, aki a szomszéd udvaron regényt olvasott s akinek a feje fölött áttornászta magát. Feltűntek a menekülők egy kisleánynak is, aki észrevette, hogy az egyik betörő ingujban és kezén elegáns bőrkezttyűvel menekül s olyan benyomást kelt, mintha elmeháborodott volna. A kisleány megjegyzésére az ingujjas férfi gyorsan magára öltötte betörő társa felsőkabátját s kezttyűjét zsebregyűrve rohant tovább. Kettőjükön kívül megfigyeltek a szomszédok egy harmadik tettest is, aki a szövetkezet előtt sétálgatott s nyilván „falazott” a betörőknek.

A rendőri nyomozás során a szövetkezet egyik tisztviselője kijelentette, hogy a levett kabátot a *Starnzinger*-féle étterem egyik vendége viselte, aki az étkezdében vele szemben ült. A kabátba később ráismertek a többi tisztviselő is, akik elmondották, hogy a hátrahagyott ruhadarab tulajdonosa két másik, a legutolsó divat szerint öltözött férfivel ült az előkelő étteremben s mindhárman a legfinomabb étteleket rendelték. Közben pedig vörös bori fogyasztottak. Kiküldték a hátrahagyott kabátot, valamint a felöltőt is s a legnagyobb meglepetésre a detektívek a felöltő zsebében ezerkétszáz leit találtak.

Valóban ritka eset, hogy a betörő pénzt hozzon a házhoz...

Három képeslap a vasúti kocsiban

Az a férfi, aki gyakran utazik Szatmár és Nagyvárad között, szombaton ismét felült a szatmári gyorsra, hogy hazajöjjen. Elhelyezkedett egy üres elsőosztályú szakaszban és csendesen szivarozva, kinevezetett az ablakon. De alig indult el a vonat, a figyelmét valami szokatlan dolog vonta magára. A szomszéd ülésen utas helyett — három képeslap feküdt. A férfi, aki ott ült a kényelmes ülésen, előbb azt hitte, hogy a szomszéd ülőhely tulajdonosa talán az étkezőkocsiban van és azért hagyta ott a képeslapokat, hogy ne foglalja el más a helyét. De telt, mult az idő, a gyorsvonat már Erőműhálytvát is elhagyta és a képeslapokért nem jelentkezett senki. Amikor aztán Várad szőlőhegyei is feltűntek és a három levelezőlapot csak nem akarták elvinni, utasunk felvette azokat és megnézte: vajjon kinek szól-nak? Meglepetése csak akkor volt igazán nagy, mert a három képeslap — angolul volt írva és egy angol ur romániai kirándulásáról küldött azokon angliai rokonainak vagy ismerőseinek üdvözlöt. Az egyik képeslap a sinajai királyi kastélyt ábrázolta, a másik ugyan-csak a sinajai nagyszállót, a harmadik pedig egy erdélyi hegyvidék poetikus látképe volt. A címzések pedig a következők:

A. G. Stedman Ery
C/O First Avenue
Restament
Holborn
London W. C.

Sheddens
Arlington
Pellhurst Road
Ryde
Isle of Wight

és végül a harmadik:

Mrs. Bonsfield
131, Bedford Hill
Balham S. W. 11.
London

Mondanunk sem kell, hogy utasunk becsületesen felbányezte és postára tette az angliai címekre szóló képeslapokat — s a címzettek talán soha se fogják meg tudni, milyen kalandos uton jutottak el hozzájuk azok az üdvözlötök.
(—la.)

A spanyol köztársaság elrendelte a külföldi harcosok eltávozását

Valenciából jelentik: A háború kezdete óta a köztársasági spanyol hadseregben szolgálatot teljesítő külföldi harcosok rendeletet kaptak, hogy hagyják el helyüket. A rendelet minden fegyvernemre vonatkozik és gyakorlati következménye annak, hogy a köztársasági kormány elhatározta az idegen önkéntesek visszaküldését.

Az angol légi haderők megkésztetését sürgetik

Londonból jelentik: Az Ewening Standard hétfői számában azt követeli, hogy kétszerezék meg az angol légi haderőt. A lap szerint az angol hadsereg mechanizálása nagyon elmaradt. A modern légvédelmi útegek csak két százalékát teszik ki a szükségletnek. A lőszer- és fegyvergyárak teljesítőképeségét fokozni kell. A lap arra is céloz, hogy Sir John Anderson lép esetleg Sir Thomas Inskip helyébe. Anderson bengáli kormányzói minőségben tett szert jó hírnévre.

Amerika 51 millió dollárnyi nyereséggel vonul vissza a pénzértékek családjából

Londonból jelentik: A President Roosevelt gőzös, mely hétfőn Newyorkban kikötött, 51 millió dollár értékű aranyat vitt Amerikába. A szállítmány tulnyomó része az amerikai valutarögzítő alap által a fonsterling és francia frank alátámasztására végrehajtott műveletek eredménye.

Litvinov megbukott

Párizsból jelentik: A „Matin” moszkvai értesülése szerint Litvinov külügyi népbiztos nem-sokára benyújtja lemondását. A szovjet titkos rendőrsége Litvinov lakásán házkutatást tartott és letartóztatta a népbiztos titkárát.

Hír szerint Stalin szemére veti Litvinovnak, hogy nem volt képes előre látni a müncheni értekezlet kimenetelét. Egy francia távirati iroda moszkvai értesülése szerint Litvinov megbetegedett a külügyi népbiztosság vezetését jelenleg Potemkin helyettes külügyi népbiztos látja el.

Jól értesült szovjet diplomáciai körökben — folytatja a távirati iroda jelentése — a szovjet diplomáciai testület messzemenő átalakítására számítanak. A változás elsősorban a párizsi és londoni nagykövetségeket érinti.

Éretlen suhancok tüntettek Innitzer bíboros-érsek ellen

Bécsből jelentik: Különböző hírszolgálati irodák kiszínezett, valószínűtlen híreket terjesztettek el az Innitzer bécsi bíboros-érsek elleni tüntetésről. Bécsi illetékes körök szerint a mult hét szombatján valóban tüntetést rendeztek Innitzer bíboros-érsek ellen. A tüntetés résztvevői 15—20 év közötti éretlen suhancok voltak, akik az érseki palota közelébe férkőzve annak több ablakát kövekkel bezúzták. A rombolásokról és Innitzer bíboros megbécsítéséről terjesztett hírek valótlank.

A rendőrség azonnal a tüntetés helyszínén termett és helyreállította a rendet. *Bürckel* birodalmi megbízott erélyes intézkedéseket tett a tüntetés értelmi szerzőinek a megbüntetésére. A tüntetőket törvényszék elé állítják és büntetésük letöltése után kényszer-munkatáborba szállítják.

Vasárnap újabb tüntetések voltak a Szent István dóm környékén. A nemzeti-szociálista ifjuság „Bajtársak, a zsidóknak pusztulniok kell innen!” kiáltásokkal tüntetett. Rendzavarás azonban nem történt.

SZÍNHÁZ

Prometheus

— Victor Eftimiu drámai költeménye
a Thalia színtársulat előadásában. —

Kedden este magas színvonalú művész előadásban mutatta be Nagyváradon a Thalia színtársulat Victor Eftimiu *Prometheus* című drámai költeményét. Eftimiu *Prometheus* az emberiség hőse, aki ellopja Zeusztól a tüzet és a fázón didergő embereknek adja, akik aztán elkergetik maguk mellől, amikor fáradt vándorként maga is részt kér a tűz melegéből.

Eftimiu a színláncot Prometheusban motivumot vél felfedezni s egy előre vitett képben — a megfeszített Krisztusban — teljesedik ki a drámai költemény megkapó szimbóluma.

A mélyértelmű és gondolatokban gazdag drámai költeményt Kádár Imre fordította magyarra, hajlékony, színes nyelvezettel, telihangzású rímekkel, könnyedén áradó rimbőséggel. A gondos körültekintő rendezés és a színészek összjátéka sokban hozzájárult az előadás sikeréhez. A színészek Nagy István, Dési Jenő, Fényes Aliz, Benes Ilona, Lantos Béla, Tóth Elek és a többiek is stílusosan illeszkedtek bele a színpadi effektusokba is gazdag művészi előadás keretébe.

Nincsenek véletlenek

A múlt szezonnal egy legnagyobb vigjátéksiker a Nincsenek véletlenek volt. Solt Endre a szerzője ennek a briliáns vigjátéknak, aki ezzel a mesterművével egy csapásra a legnemesebb vigjátéki sorába emelkedett. A Nincsenek véletlenek az a vigjáték, amelyben egy pernyi unalom nincsen. Minden mondata, minden jelenése harsogó kacagást vált ki. Színházunk, amely tökéletesen kipróbált, remek előadásban játssza a Nincsenek véletleneket, ezzel a vigjátékkal érte el a múlt szezonnal a legnagyobb sikert. De jellemző a vigjáték sikerére az is, hogy a Belvárosi Színházban történt bemutatása után, a külföldi nagy színházak legtöbbje megvásárolta a darab előadási jogát, s azt mindenütt sorozatos előadásokban játéztatták.

A egyszerű vigjáték előadásait nagy érdeklődéssel kíséri a nagyváradai közönség, s minden változtatás szerint annak minden előadását zeufolt nézőtér fogja végigkacagni és végigtapsolni.

— **A Kék róka, olcsó helyárakkal.** A nálunk nagy sikerrel bemutatott Hercegvigjáték kétszer szerepel még ebben a ciklusban a színház műsorán. A közönség sorából érkezett rengeteg kérésnek tett eleget az igazgatóság, amikor pénteken délután öt órára és vasárnap délután 3 órára műsorára tűzte a Kék rókát olcsó helyárakkal.

— **A ciklus utolsó bemutatója: Hatodik emelet.** Alfred Gherynek, a világhírű francia vigjátékirodának szenzációs alkotása a Hatodik emelet lesz, ennek a ciklusnak az utolsó bemutatója. A kivételesen szombaton délután bemutatásra kerülő egyszerű vigjáték bővebb ismertetésére következő számunkban visszatérünk.

Heti műsor:

Szerda este 9 órakor: **Nincsenek véletlenek.**
Csütörtök este 9 órakor: **Nincsenek véletlenek.**
Péntek délután 5 órakor: **Kék róka.** (Olcsó helyárakkal.)

Péntek este román előadás.
Szombat délután 5 órakor: **Hatodik emelet.** (Alfred Ghery világhírű vigjátéka. Heltai Jenő fordításában. Az eredeti párizsi modell után készült díszlet egy párizsi bérház teljes hatodik emeletét ábrázolja.)

Szombat este 9 órakor: **Hatodik emelet.**
Vasárnap délután 3 órakor: **Kék róka.** (Olcsó helyárakkal.)

Vasárnap délután 6 órakor: **Hatodik emelet.**
Vasárnap este 9 órakor: **Hatodik emelet.** (Bucseui előadás.)

Fattinger—Solymoss O. S. B.:

Tanít az élet

Rendszeres, modern, az életből vett eseményekből összeállított kitűnő példatár. Fattinger hitoktató nagyszerű példatára I. és II. kötetének legkitűnőbb példáiból állította össze **Solymoss bencés tanár** hatalmas 300 oldalnál terjedelmesebb kötetét. Egyházi szónokok, hitoktatók számára elsőrendű segédeszköz.
Ara kartonkötésben 244 lei

Hogyan rendezzék a váradi piacteret?

Milyen sátrakat állítsanak a Nagyvásártérre?

Irta: Kőszeghy József

Utcai beszélgetés közben hallottam, hogy a város a Nagyvásártérn valamelyes árusító sátrak építésére akarja kötelezni az árusokat. Úgy tudom hogy az árusok egy fasátor típust szeretnének építeni. Az élelmiszer árusítást meg, legalább részben, a Nagypiacér központi határon álló régi, u. n. barakkokba szeretné a város beszeríteni. A mészárosok és a hentesek kertinek ide.

Műszaki alkotás, akármilyen legyen az, csak abban az esetben lehet tökéletes, ha az céljának is megfelel. A piacon valóban kétféle árusítás folyik: az élelmiszerek és az iparcikkek árusítása. Mind a kétfajta kereskedés egészen más feltételeket kíván. Ehhez képest már 15-13 évvel ezelőtt alaposan meghánytunk-vetettük ezt a kérdést. Nem volna tehát sem célszerű, sem esztétikus dolog, ha most tervszerűen és tájékozatlanul elrontanánk azt, ami jó.

Az eredeti bázis az volt, hogy az élelmiszer árusítás megmarad a Nagyvásártér első határára az Andrány-féle üzlettel szemben. A fedett vásárt a tér nyugati végére akartuk elhelyezni; a másik felét ennek a határnak mar akkor leköveteltük a fedett csarnokból kiszoruló közvetlen termelői napi piaca számára. Hallottam, hogy időközben a város valami nagy emeletes vásárcsarnok építésén törte a fejét. Egy bucuresti építész ki is szivattyuzott a város zsebéből jó pár százezer leit a tervekért. Értsük meg végre, hogy mi nem vagyunk Danzig, sem Bucuresti, ahol szűk helyen kell a tömegforgalmat lebonyolítani. Nekünk van elég helyünk. Nincs semmi szükség arra, hogy a kofahölgy a zellert, meg a kalarabét vas és vasbeton kupolák alatt árusítsa. Erre a célra elég, sőt sokkal célszerűbb egy közönséges, jól lefeszterezett, olcsó vasbetontetűvel fedett alacsony csarnok is. A nagy raktár a nagykereskedelem számára való, nem a piaci élelmiszer árusítás céljaira. A városnak lehetőleg arra kell törekednie, hogy a közvetlen termelőt hagyja élni és ne a mármárosi láncos érdekeit szolgálja, esetleg a termelő rovására. Am legyen a kofának, ha meg tudja fizetni a bért, egy kis piaci raktár; de főddlog a levegő, a világosság, meg a víz, hogy az elárusító helyet jól lehessen takarítani. A csirkét-libát nagyszerűen el lehet adni egy nyílt vasbeton fedél alatt. Igenis, kell a piacon hűthető és fűthető hely is; a mészáros, hentes, a halas kofa hűtőszerveket híján nehezen boldogul. Téli, az erős fagyok idejére szükség van temperálható helyiségekre, hogy a fagykárokat virágban, gyümölcsben el lehessen kerülni. Emelőkre tehát szükség van kazánházra meg hűtőgépekre. De nem többre és nagyobbra, főként nem magasabb épületekre, mint amennyire éppen szükség van. A terjeszkedés és hővítés céljaira helyet kell hagyni. De nincs szükség nálunk a danzig mintának megfelelő többszörös alagsorokra meg tornyos cifraszégekra, mert nem az a fő, hogy az építész meg a sleppje sokat keresessen, hanem az, hogy a város közönsége olcsó és tisztá élelemhez jusson. Kerülni kell a felesleges amortizációs fenntartási s adminisztrációs költségeket. Mert különben megeshetik, hogy az én kiló krumplim egy-kettőre még egyszer annyiba kerül, mintha a közvetlen termelőtől venném azt, főként ha a közvetítők nyereségét is számításba veszem.

A várostudomány a nagy centrális csarnokokat már rég lefújta. Kikötőkben, vasuti teherállomásokon, egyes nagyban való elosztóhelyeken lehet szó nagy raktárakról. De az árusítóhelyeken csak kisebb, lehetőleg nyílt pavilonokra, fedett vásárookra van szükség, még pedig egy ilyen szélesen épült városban, a város területén több helyen, a különböző városrészekben elosztva. A zsúfolt, emeletes, tornyos és magas vásárcsarnok tehát Nagyváradon indokolatlan.

Visszont éppen ilyen indokolatlan volna az, ha beszeritanánk a henteset meg a mészárosot a régi barakkbódék valamelyik sorozatába. A mészáros, hentes, halász bódékat különlegesen kell kiépíteni. Vízálló szerkezetek és hűtőház nélkül ne kezdjünk el semmi ilyen vállalkozást. A jó öreg barakkokat mi a piaci árus iparos és kereskedő céljaira szántuk. Másként kell megépíteni azt a csarnokot, ahol az ócskás zsidó kimustrált nadrágot árul, meg azt, ahol a mészárosból húst akarok venni.

A piaci árus az állandó jellegű üzleti sátorát, ő maga a saját költségén nem képes megépíteni. Neki ehhez nincs elég tőkéje. Örül, ha a bért meg tudja fizetni. A városnak kell tehát az iparos és kereskedő segítségére sietnie és az árusító helyeket olyan olcsón megépíteni, hogy a szegény ember is megfizethesse érte a bért. Természetesen, aki még ilyen minimális béreket sem bír megfizetni, az nem foglalkozhat a helyet. Egy szál pantalló nem elég ahhoz, hogy valaki helyhez kötött kereskedő lehessen. Ehhez valami kis tőkére is szükség van. De még az egészen kis tőkével rendelkezők részére is lehetne közös termeket csinálni a barakkokban, ahol a terület arányában helypénzt fizetnének.

Jól emlékszem, hogy Duilliu Marcu, neves és tehetséges építész, amikor Nagyváradon dolgozott, ingyen csinált a város részére egy jutányos árusító telep tervet a piaci iparos és kereskedő árusok részére. Ennek a tervnek a töredéke az a barakkcsoport, amelyik a Nagyvásártér központi határára ma is fennáll és amelyeket tévesen barakkoknak neveznek. A terv szerint a sarkokra és a hosszoldalak közepén egyszerű kivitelű; de csinos kapuzatokat terveztünk. Pénzhiány miatt ezek sohasem épültek meg, bár azt mi már akkor programba vettük. Elő kell keresni ezt a tervet és meg kell egészben valósítani azt, amit már egy részben, talán negyed részben megépítettünk. Ne csináljon a város fabarakkokat, tűz- és patkányfészkeket, amelyek biztonságot semmi tekintetben nem nyújtanak. Nem esztétikusak, azonkívül könnyen korhadók, tűzveszélyesek és tisztán sem tarthatók. Végleges és célszerű berendezést kell csinálni. Ez a racionális, mert a fenntartása olcsó. Ha már nincs a mészakihivataloknak iniciatívájuk, legalább ne rontsák el azt, ami helyesen és jól indult. Ugy esetlik-botlik az a műszak: szolgálat, mint aki nem tudja, merre kell mennie.

Arcárhiedetések

Lakás

szavanként 3 lei

4 szobás,
földszintes, modern lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bulev. Rezele Ferdinand 41.

Kétszobás

kerti modern lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Delavrancea-utca 10. szám.

Modern

magánház, 2 szobás, eladó. Nagyvárad, Str. N. Balcescu 23-a.

Négyszobás

modern tisztá lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bratianu-utca 27. szám.

2 szobás

komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Str. Ingheta No. 26

Kiadó

udvari lakás: 2 szoba, előszoba, konyha, kamara, november 1-től Nagyvárad, Str. Bratianu 61. szám.

Háromszobás

fürdőszobás utcai lakás mellékhelyiségekkel novemberre kiadó. Nagyvárad, Parcul Alba-Iulia 2. Poliklinikával szemben.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Vásárhelyi hegyen
közvetlen Nagyvárad közelében eladó 7 hold prima szőlő teljes felszereléssel, megfelelő lakóházzal, cement borrával és pincével. A ház üzletnek is kitűnően megfelel. Cím: Nagyvárad, Dr. I. Ciordas utca 38. szám.

Eladó

finom férfi télikabát, fekete ruhák középtermetre, 36-os cipők. — Nagyvárad, Bratianu-u. 21. szám.

Allást nyec

szavanként 2 lei

Lapelárusítók

utcai árusításra, **MAGAS SZÁZALEKKAL**, azonnal felvétetnek. Jelentkezések a kiadóban

Németül

beszélő gyermek lányt keresek. Nagyvárad, Str. Pasteur 13.

Házmesternek

gyermektelen házaspárt keresünk. Értekezhetni Nagyvárad, Pável püspök-utca 24. szám.

Allást keces

szavanként 1 lei

Perfekt

német, jó családból való urileány gyermek mellé menne. Vidékre is. Cím a kiadóban.

Különféle

szavanként 3 lei

Iskolás gyermeket teljes ellátásra felvevő. Nagyvárad, Str. Porombului 11.

Borait

literenként ismét mért. Nagyvárad, Dimitrie Cantemir 29. sz. a. Kaczián szőlőbirtokos.

Elvezett

vasárnap délután a Körösparton, a harmadik gátnál barna női ridikül. Megtaláló kérést adja le jutalom ellenében a „Magyar Lapok” kiadóhivatalába.

LEGUJABB

A szlovák minisztertanács első ülése Pozsonyban

Az új kormány magyar és német nemzetiségi osztályt is létesít. — A komáromi tárgyalások

Pozsonyból jelentik: A szlovák minisztertanács hétfőn este tartotta első ülését, amelyen tudomásul vette a prágai kormánynak azt a rendeletét, hogy a szlovák ügyekben az illetékeséget a szlovák kormánynak adja át. Ezután elhelyezték az egyes minisztériumokat, majd elhatározták, hogy egy magyar és német nemzetiségi osztályt létesítenek.

KEZDŐDŐ ELLENTÉTEK A CSEH ÉS MAGYAR HATÁRRENDEZŐ KÜLDÖTTSEGEK KÖZÖTT. ANGOL SZAKÉRTŐ A SZLOVÁKOK ERDEKÉBEN.

Komáromból jelentik: Az Új Nemzedék szerint a magyar területi követelések a következők:

1. A magyarok lakta területeknek az 1910. évi népszámlálás alapján történő azonnali átadása, az átnyújtott Teleki-féle etnográfiai térkép alapján
2. A vegyeslakosságú területi zónákban a népszavazás elrendelése.

A szlovák küldöttség hétfőn délután tette meg észrevételeit a magyar követelésekre és kedden délelőtt 9 órákor összeültek a szakértők. Egy éjszakai hír szerint a szlovák szakértő bizottság kibővül. Alkalmilag kedden Komáromba érkezik Wansittart, angol egyetemi tanár, etnográfus, kisebbségi szakértő, aki Teleki-nél szemben képviseli a cseh érdekeket. Wansittart meghívására, a lap szerint, azért volt szükség, mert a szlovákok minőségileg felkészülve területi, statisztikai és adatszervi tárgyalásokra. Noha a szlovákok elvben elismerték a magyar területi követeléseket, kétségtelen, hogy a magyar követelések és a szlovák elgondolások között bizonyos ellentétek merültek fel és emiatt

a cseh küldöttség egyhetes haladékot kért a magyar bizottságtól az ellenvélemény részletes megszerkesztésére. Ebből a magyar kiküldöttek nem mentek bele.

Az eddigi tárgyalások lényege az alábbiakban foglalható össze:

A szlovákok kedd délelőttig nem tettek ellenjavaslatot. Erre valószínűleg még a nap folyamán sor kerül. A területi kérdések elintézése szoros összefüggésben áll a két ország közötti gazdasági megállapodás új alapon való rendezésével. Ezen a téren szlovák részről már több kívánság hangzott el. Magyar részről viszont az az álláspont, hogy a gazdasági kérdéseket csak a területi problémák kielégítő rendezése után lehet eredményesen megoldani. Nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy

a magyar delegáció vezetője a második tanácskozáson leszögezte a magyar kormánynak azt az álláspontját, mely szerint a többi felvidéki nemzetiségi kérdést is rendezni kell az önrendelkezési jog alapján.

Kedden délután 3 órákor kezdődik meg tulajdonképpen a két ország érdekeinek összeegyeztetése. Itt figyelembe kell venni, hogy a tárgyalások kedvező hangulata nagyban elősegíti a gyors és barátságos megállapodást, valamint azt is, hogy a magyar területek haladéktalan visszacsatolása teljesíthető és amennyiben a baráti áldozatkészség méltányossága és

a jövőben való harmonikus együttműködés kiépítése a két ország között magyar részről bizonyos engedményeket tenne szükségessé, ezek csak gazdasági természetűek lehetnek.

Ipolyság és Sátorajújhely átvétele a magyar állam fennhatósága alá

Ipolyságról jelentik: Hétfőn délután megjelent a város falain hosszúidő után az első magyar nyelvű felhívás, mely a következőképpen hangzott:

— Nemzetestevérek! A magyar-csehszlovák határmegállapító bizottság Ipolyság városát visszacsatolta az anyaországhoz. Az átadás 1938. évi október 11-ikén történik meg. Felhívunk mindenkit, hogy ebben az ünnepélyes pillanathon őrizze meg nyugalmát és higgadságát, a bevonuló magyar testvéreket pedig szeretettel és odaadó lelkesedéssel fogadja. Mindenki tartsa magát a Magyar Nemzeti Tanács utasításaihoz. Házainkat magyar nemzeti színeinkkel díszítsük fel október 11-ikén déli 12 órakor.

A felhívást a város bírja és a Magyar Nemzeti Tanács helyi elnöke írta alá.

Sátorajújhelyről jelentik: Kedden délelőtt 10 órákor átlépte a Ronyva patak hidját a tizenkét tagú magyar bizottság. Háromnegyed 11 órákor pedig Füzesesrév István őrnagy vezetésével átvonult a hetes határvé-

AZ OLASZ SAJTÓ ÉRDEKLŐDÉSE A TÁRGYALÁSOK IRÁNT.

Rómából jelentik: Komárom vasárnap óta az olasz lapok érdeklődésének középpontjában áll. A *Corriere della Sera* megállapítja, hogy a magyar és a cseh államférfiak találkozása nagy történelmi fontosságú tény. A *Relazione Internazionale*, Olaszország legtekintélyesebb külpolitikai folyóirata, úgy vélekedik, hogy Ruzsinszkó földrajzi fekvésénél fogva és népének körülményei miatt vissza kell csatolni Magyarországhoz. Ez a megoldás azért is a legjobbnak látszik, mert így kiküszöbölhető a bolsevizmus veszélye, melyet Ruzsinszkó mai alakja Közép-Európa számára jelent. Ruzsinszkó Magyarországhoz való csatolása észszerű megoldás volna és teljesen megfelelne annak az elképzelésnek, mely a Balti-tenger és a Fekete-tenger államait a szovjettal szembe akarja állítani.

zászlóalj az úgynevezett „cseh Sátorajújhely”-be, abba a háromszögbe, amelynek mindenik oldala egy kilométer. A határ mentén két oldalt főiskolások és a sátorajújhelyi diákság állt sorfalat.

KENYÉR ÉS VIRÁG IPOLYSÁGBAN.

Drégelypalánkról jelentik: „A Magyar a magyarért” elnevezésű társadalmi akció gyorssegélyképpen 70 mázsa élelmiszert küldött Ipolyság népének, mert a meg szállandó Felvidéknek ezen a részén igen nagy az inség. A csehek elrekkviráltak mindent és a lakosságnak nincs betéző falatja.

Drégelypalánkról jelentik: Az örömmámorban úszó Ipolyság kedd reggelre zászlódíszbe öltözött és valóságos zászló-, meg virág-erdővel várta a bevonuló első magyar honvédeket. Hétfőn egész nap építették a diadal- kapukat és többszáz tartozott Hont községbe, hogy magyar nemzeti jelvényeket és zászlókat vásároljanak.

Cseh rendelet jelent meg a fegyverek beszolgáltatására az azonnali átcsatolásra váró magyariakta területeken

Komáromból jelentik: Hétfőn olyan jelentések érkeztek Ujkomáromba, hogy a csehek plakátokon rendeletet függesztettek ki a jelenleg még cseh uralom alatt álló Komáromban, Dunaszerdahelyen, Ogyallán, Párkányon, Zsalázbán, Feleden, Tornaalján, Szepsiben, Királyhelmeccen és az ipolysági járásban, hogy minden fegyvert, robbantószerzést és löszert be kell szolgáltatni a legeszigorubb büntetés terhe mellett.

Ezzel kapcsolatban az „Új Nemzedék” azt jelenti, hogy a felsorolt járásek az azonnal átadandó területek között szerepelnek.

A LENGYEL KÖZLEKEDÉSÜGYI MINISZTER BUDAPESTEN

Budapestről jelentik: Bobkovezky József lengyel közlekedésügyi miniszter, aki feleségével, Mościcki elnök leányával és kíséretével Budapesten tartózkodik, kedden délelőtt különkihallgatáson jelent meg Horthy kormányzóknál. Dél-

után meglátogatta Imrédy miniszterelnököt, Kánya helyettesét és Kunder kereskedelmi minisztert. Este Szendy polgármester ad ünnepi vacsorát a lengyel vendégek tiszteletére. A lengyel közlekedésügyi miniszter előreláthatólag péntek reggel utazik vissza Varsóba.

A LENGYEL CSAPATOK MEGSZÁLLOTTAK KARVINA VÁROST

Varsóból jelentik: A lengyel csapatok megszállották Karvina várost, amelynek környékén gazdag szénbányák vannak. A csapatok valóságos diadalmenetben vonultak be a városba.

Az új szaktestületi parlament működése Olaszországban

Rómából jelentik: Az új korporációs parlament a legtipikusabb alkotása a fasizmusnak és a régi demokrata parlamenti rendszer teljes felszámolását jelenti. Az új fasiszta kamara, mely mellett a szenátus is fennmarad, a nemzet egyetemét képviseli és így tagjai, — akiknek neve: nemzeti tanácsos, — a politikai és gazdasági élet képviselőiből kerülnek ki. Az új kamarának 650 tagja lesz és azokat a Duce nevezi ki. Az új fasiszta kamara megalakulása után Olaszországban a következő lesz a törvényhozás folyamata: a Duce a törvénytervezetet a kamara elé terjeszti és miután azt a kamara és a szenátus elfogadta, a Duce szentesítés és kihirdetés végett az uralkodó elé terjeszti.

Ha egészséged és fiatalos ruganyosságát meg akarja őrizni, testét ápolnia és valamilyen sportot űznie kell! Olvassa el és fogadja meg

Mit kell a sportolónak saját testéről tudnia?

c. mű értékes tanácsait.

Írta dr. Kellner Dániel orvos. 217 oldalon 42 ábrával és műmellékletekkel rendkívül gazdagon illusztrálva. Ára csak 105 lel.